



ҚАЗАҚСТАН ҰЛТТЫҚ БАНКІ

Инфляцияға шолу

2016 жылғы 1-тоқсан

Алматы, Қазақстан

*Инфляцияға шолу 01.04.2016 жағдай бойынша дайындалды
Макроэкономикалық көрсеткіштер болжамы 14.05.2016 жағдай бойынша
статистикалық ақпарат негізінде дайындалды*

МАЗМҰНЫ

Резюме 4

I. Макроэкономикалық жағдай және қаржы секторының дамуы 5

1. Сыртқы макроэкономикалық жағдай 5

 1.1 Әлемдік тауар нарықтарындағы ахуал5

 1.2 Қазақстанның саудадағы әріптестер елдеріндегі экономикалық ахуал7

 1.2.1 Қытай.....7

 1.2.2 Еуропалық Одақ8

 1.2.3 Ресей.....9

 1.2.3 Сыртқы ІЖО және инфляция.....11

2. Ішкі экономика 12

 2.1 Ақша-кредит саясаты және қаржы секторын дамыту12

 2.1.1 Ақша нарығы және ҚРҰБ операциялары12

 2.1.2 Валюта нарығы және ҚРҰБ шетел валютасымен операциялары13

 2.1.3 Депозит нарығы.....14

 2.1.4 Кредит нарығы.....15

 2.1.5 Ақша агрегаттары15

 2.2 Бағалар және инфляциялық процестер16

 2.3 Нақты сектордың дамуы21

 2.3.1 Ішкі сұраныс21

 2.3.2 Ішкі өндіріс23

 2.3.3 Еңбек нарығы және жұмыссыздық25

 2.4 Бюджет саясаты.....26

 2.5 Төлем балансы27

II. Негізгі макроэкономикалық көрсеткіштер болжамы және ақша-кредит саясатының бұдан былайғы бағыттары 30

 1. Болжамдарға арналған сыртқы өлшемдердің негізгі жорамалдары30

 2. Бір баррель үшін 40 АҚШ доллары базалық сценарийі бойынша болжам31

 3. Ортамерзімді перспективадағы тәуекелдер34

Негізгі терминдер және ұғымдар..... 36

Негізгі қысқартулар тізімі.....42

Ақша-кредит саясаты құралдарының эволюциясы 43

Қосымша 44

РЕЗЮМЕ

2016 жылғы бірінші тоқсанда сыртқы нарықтардағы ахуал мұнайдың бағасының салыстырмалы түрде тұрақтануымен, сауда әріптестері тарапынан сұраныстың әлсіз қалпына келуімен, сыртқы инфляциялық қысымның төмендеуімен сипатталды.

Бұл ретте Қазақстан экономикасында нақты сектордың іскерлік белсенділігінің және халықтың тұтынушылық сұранысының төмендеуіне байланысты экономика өсуінің баяулау үрдісі сақталды. Үй шаруашылықтарын әлсіз тұтынуға халықтың нақты табыстары өсуінің неғұрлым төмен қарқындары және тұтынушылық кредиттеудің төмендеуі ықпал етті.

Мұнай бағасының қалпына келу аясында теңгенің нығаюу, девальвациялық күтулердің төмендеу және ақша нарығында пайыздық мөлшерлемелердің бірте-бірте тұрақтану үрдісі байқалды. Қаржы нарығындағы ахуал төмен кредиттік белсенділікпен, сондай-ақ кредиттер бойынша, олардың тоқсанның басында күрт өсуінен кейін сыйақы мөлшерлемелерінің төмендеуімен сипатталды.

Девальвациялық күтулердің төмендеуі, халықтың ұлттық валютадағы депозиттердің пайдасына қалауының өзгеруі және шетел валютасы ұсынысының ұлғаюу салдарынан, Ұлттық Банктің операциялары теңгемен өтімділікті ақша нарығынан алуға бағытталды.

Валюта және ақша нарығындағы ахуалдың тұрақтануы жағдайында, Ұлттық Банк 2016 жылғы ақпанда базалық мөлшерлемені белгілеуіне қайта оралды және тұрақты қолжетімділік операцияларын жаңғыртты. Экономикалық үрдістер мен макроэкономикалық өлшемдердің болжамдарын ескере отырып, 17%-да белгіленген базалық мөлшерлеме тоқсанның соңы дейін сақталды.

Осылайша, ақша-кредит саясаты инфляциялық тәуекелдердің сақталуы

жағдайында бірінші тоқсанда өзгеріп отырған талаптарға сәйкес жүргізілді.

Инфляция жылдық көрсеткіш бойынша жоғары деңгейде қалуын жалғастырды – 2015 жылғы бірінші тоқсанның төмен базасы әсеріне байланысты, 2016 жылғы наурыздың қорытындысы бойынша 15,7%. Теңгенің айтарлықтай құнсыздануы нәтижесінде 2015 жылдың соңында инфляцияның күрт өсуі бағалардың өсуіне негізгі үлесін қосты.

Бұл ретте айлық көрсеткіш бойынша инфляция әдеттегі көпжылдық үрдіс шеңберіне қайта келді. Оған қоса, инфляциялық күтулер төмендеуінің кейбір белгілері байқала бастады.

2016 жылға арналған жылдық инфляция бойынша нысаналы бағдар 6-8% шеңберінде белгіленді. Ұлттық Банктің болжамдары бойынша инфляцияның жоғары деңгейі қоса алғанда 2016 жылғы үшінші тоқсанға дейін сақталады. 2016 жылдың соңына қарай инфляцияның айтарлықтай төмендеуі күтіледі, бұл ретте мұнайдың бағасының теріс серпіні жағдайында, инфляция бойынша нысаналы бағдарларға қол жеткізбеу тәуекелі сақталады.

Ұлттық Банк сыртқы сұраныстың баяу қалпына келе бастауына байланысты тәуекелдердің сақталуын күтеді, бұл ретте Ресей экономикасының қалпына келуіне қатысты алғышарттар неғұрлым оң болды. Болжамдар бойынша, ішкі экономикалық жағдайлар 2016 жылдың соңына дейін шығарылымның теріс айырмасының сақталуымен сипатталады, бұл инфляциялық қысымның төмендеуіне әсер ететін болады. Осы жағдайда ақша-кредит саясатының сипаты қалыпты ұстап тұратындай болып қалады, бұл инфляция болжамының базалық сценарийі кезінде инфляция бойынша мақсаттарға қол жеткізуге ықпал етеді.

I. МАКРОЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖАҒДАЙЛАР ЖӘНЕ ҚАРЖЫ СЕКТОРЫНЫҢ ДАМУЫ

1. СЫРТҚЫ МАКРОЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖАҒДАЙЛАР

2016 жылғы бірінші тоқсанда әлемдік тауар нарықтарында баға конъюнктурасының салыстырмалы түрде тұрақтануы байқалды. Оған қоса, экспорттаушы елдер, сол сияқты шикізат өнімдерін тұтынушы елдер валюталарының нығаюы байқалды. Бұл құбылыстың, тұрақты төмендеуді көрсеткен Ресейдегі инфляциялық процестерге оң ықпалы болды, сондай-ақ ұлттық валюталарының нығаюы аясында экспорттың бәсекеге қабілеттілігі шамалы болған ЕО-ның және Қытайдың экономикаларына әлсіз теріс ықпалы болды.

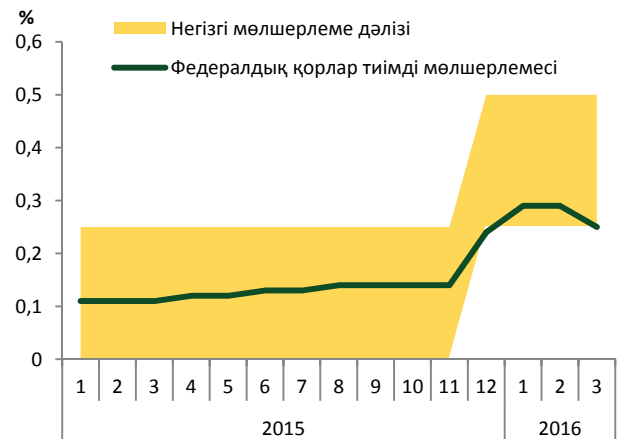
АҚШ экономикасының дамуындағы оң серпіннің болмауы салдарынан ФРЖ негізгі мөлшерлемесін бұдан әрі көтеру байқалған жоқ (1-график). АҚШ-ғы экономикалық өсудің бәсеңдеу және жұмыспен қамтудың өсуінің баяулау тәуекелдерінің сақталуы, сондай-ақ 2015 жылғы төртінші тоқсанда доллардың айтарлықтай нығаюы мөлшерлеме бойынша шешімге әсер еткен шешуші факторлар болды. 2016 жылғы бірінші тоқсанда АҚШ долларының әлсіреуі ФРЖ мөлшерлемесі өзгермеуінің салдары болды.

2016 жылғы бірінші тоқсанда әлемдік тауар нарықтарындағы ахуал салыстырмалы түрде қолайлы болды, осының салдары ретінде Қазақстанның сыртқы экономикалық жағдайлары 2015 жылдың соңында байқалған неғұрлым теріс ахуалмен салыстырғанда шамалы оң болды. Талданып отырған кезеңде сыртқы ІЖӨ біріктірілген көрсеткіштері және ТБИ Қазақстан экспортына деген сыртқы сұраныстың әлсіз қалпына келуін және сыртқы инфляциялық қысымның бәсеңдеуін көрсетті.

1.1 Әлемдік тауар нарықтарындағы ахуал

Мұнайдың бағасы қаңтардың соңында шекті мәніне жетіп, бұдан былайғы айларда өсуін жалғастырды. 2016 жылғы бірінші тоқсанда Brent сұрыпты мұнай

1-график. АҚШ-тағы мөлшерлемелер



Дереккөзі: Reuters

бағасы орташа алғанда 30%-ға өсті (2-график). Нарықта көмірсутегілерге деген ұсыныс шамадан тыс болып қалды, бірақ қорытындысы бойынша тараптар нарықта сұраныс пен ұсынысты теңестіру мақсатында мұнайды өндіру көлемдерін «тоқтата тұру» туралы келісуі тиіс ОПЕК-ке мүше елдердің Ресеймен және басқа мұнай экспорттаушы елдермен алда болатын кездесулері туралы жаңалық мұнай бағасының өсуін ынталандырды. Оған қоса, мұнай бағасының өсуіне АҚШ-ғы бұрғылау қондырғыларын қысқарту, сондай-ақ Нигериядан, Колумбиядан, Ливиядан және Ирактан осы елдердегі күрделі геосаяси жағдайға байланысты мұнай жеткізудегі іркілістер ықпал етті.

Металдар нарығында 2016 жылғы қаңтардан бастап наурыз аралығында тұтастай алғанда мыстың, мырыштың, алюминийдің және қорғасынның биржалық белгіленімінің өсуі байқалды. 2014 жылдың ортасынан басталған негізгі металдарға бағаның ұзақ құлдырауы, 2016 жылғы бірінші тоқсанда тоқтады. Оған қоса, мыс және мырыш сияқты металдардың бағалары орташа 10-12%-ға өсті (3-график).

Металдарға бағаның серпінінде Қытайдағы инфрақұрылым және жылжымайтын мүлік саласындағы мемлекеттік жобаларды іске қосу, сондай-ақ АҚШ долларының әлсіреуі оң рөл атқарды.

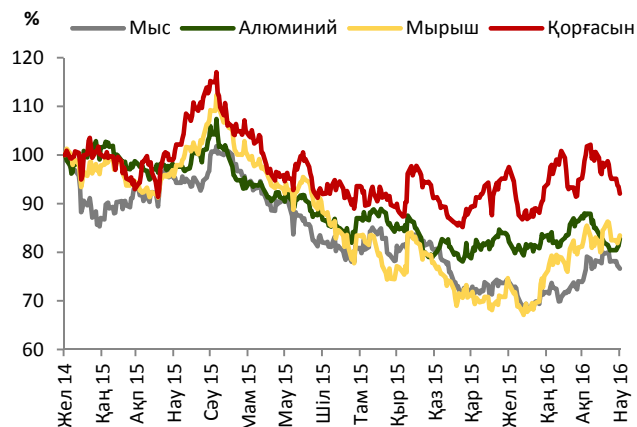
Азық-түлік нарығында бағаның тұрақтануы байқалды. ФАО индексі 2016 жылғы бірінші тоқсанда айтарлықтай өзгерістерді көрсеткен жоқ (4-график). Теріс климаттық факторлар нәтижесінде қант және май бағасының айтарлықтай өсуі бидай мен жүгері нарықтарындағы бәсекелестіктің шиелінісуі аясында дәнді дақылдар бағасының төмендеуімен, сондай-ақ олардың түсімі бойынша қолайлы күтулермен, сол сияқты ет бағасының тұрақтануымен теңестірілді. Сүт өнімдерінің бағасы әлемде негізгі экспорттаушы елдерде қорлардың жинақталуы салдарынан 2009 жылғы маусымнан бастап ең төменгі

2-график. Brent сұрыпты мұнай бағасы



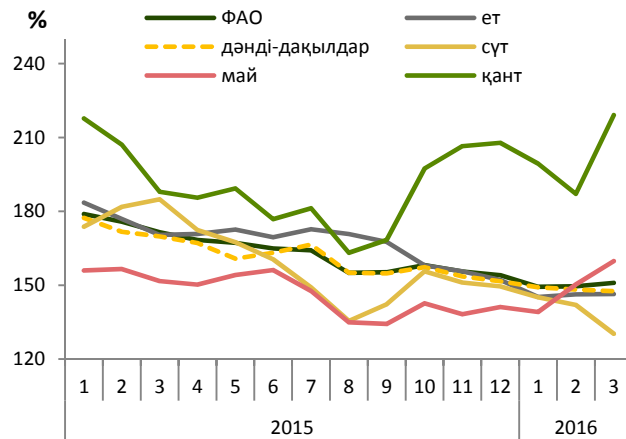
Дереккөз: Bloomberg

3-график. Металл бағасының индексі (желтоқсан 2014 ж.=100 %)



Дереккөзі: Bloomberg

4-график. ФАО индексі (2002-2014 жж.=100 %)



Дереккөзі: БҰҰ ААШҰ

деңгейіне жетті.

1.2 Қазақстанның сауда әріптестері елдеріндегі экономикалық ахуал

1.2.1 Қытай

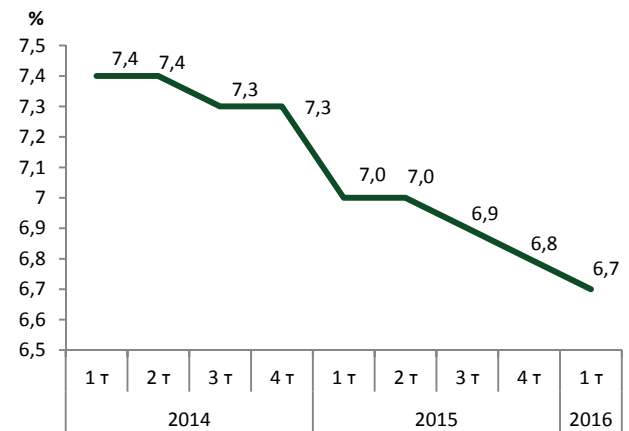
Қытайда ІЖӨ-нің өсу қарқынының баяулауы 2016 жылғы бірінші тоқсанда жалғасты (5-график). Қытайда экономикалық белсенділіктің жалғасып отырған баяулау факторлары бұрынғыдай болып қалды: елдегі негізгі капиталдың шамада тыс болуы, төмен ішкі және сыртқы сұраныс, инвестициялар рентабельділігінің әлсіреуі. Сонымен қатар, экономикалық басымдықтардың инвестициялардан және экспорттан ішкі тұтынуға ауысуынан ІЖӨ-нің өсуіне әсер, шын мәнінде орта- және ұзақмерзімді кезеңдерде күтіледі.

Экономикалық өсу қарқындарының төмендеуіне қарамастан Қытайда 2016 жылғы қаңтар-наурызда бағалар айтарлықтай өсті (6-график). Бұл баға өсімі тамақ өнімдерінің, темекі және алкогольдік өнімдердің ішкі нарығындағы бағалардың ақпандағы өсу салдары болып табылады және оның қысқамерзімді сипаты бар.

Мәселен, 2016 жылғы қаңтар-ақпанда тамақ және темекі өнімдерінің бағалары 4,6%-ға өсті, бұл жылдық инфляциядан 2 есе асты. Өз кезегінде өндірушілер бағаларының құлдырау қарқындарының күрт баяулауы ұзақмерзімді үрдісі жоқ бағалардың ақпандағы өсуімен байланысты.

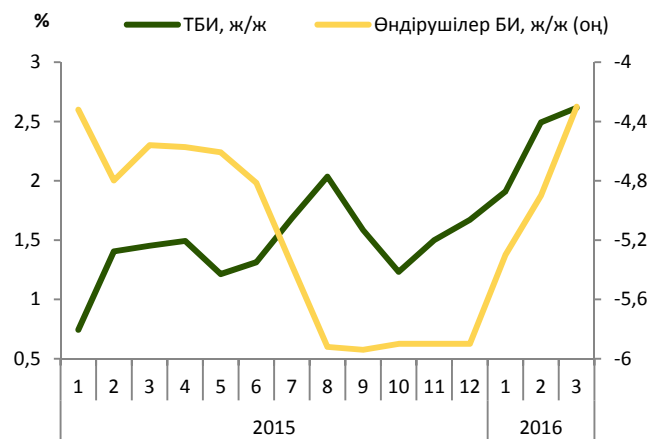
Қытай Халық банкі талданып отырған кезеңде негізгі мөлшерлемені (кредиттеу мөлшерлемесін) қазіргі деңгейде сақтады, тиісінше монетарлық талаптар өзгерген жоқ (7-график). «Синьхуа» ақпараттық агенттігінің деректері бойынша Қытай Халық банкі 2016 жылға арналған өз саясатының негізгі басымдықтары ретінде негізінен болат құятын және көмір өнеркәсібінде шамадан артық өндірістік қуаттарды жоюға жәрдемдесуді, қойма қорларын қысқартуды, қарыз қаражатының үлесін азайтуды айқындады. Осы жағдайда банкаралық мөлшерлеме сондай-ақ тұрақты деңгейде қалды.

5-график. Қытайдағы ІЖӨ нақты өсуі, ж/ж



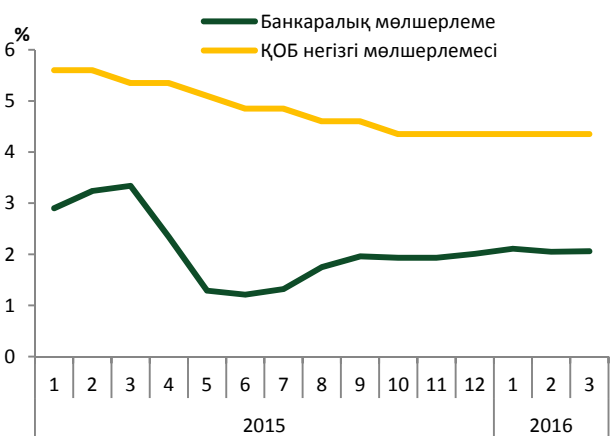
Дереккөзі: Bloomberg

6-график. Қытайдағы инфляция



Дереккөзі: Қытайдың Ұлттық статистика бюросы

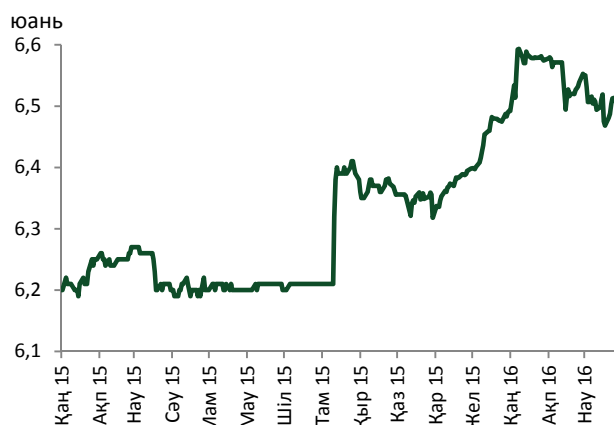
7-график. Қытайдағы мөлшерлемелер



Дереккөзі: Reuters

Қытайдың валюта нарығында 2015 жылғы тамызда басталған бірнеше құнсызданудан кейін, 2015 жылғы бірінші тоқсанда юаннің нығаюы байқалды (8-график). 2016 жылғы қаңтар-наурызда юань АҚШ долларына қатысы бойынша 1,8%-ға нығайды.

8-график. Юанның АҚШ долларына бағамы

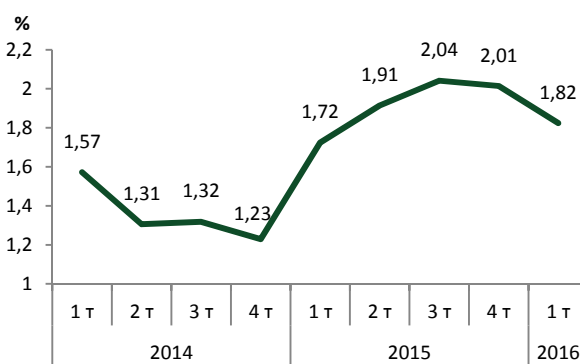


Дереккөзі: Reuters

1.2.2 Еуропалық Одақ

Eurostat-тың алдын ала деректеріне сәйкес Еуропалық Одақтың ІЖӨ 2016 жылғы бірінші тоқсанда өсу қарқындарының әлсіз баяулауын көрсетті (9-график), бұл негізінен еуроның АҚШ долларына қатысты нығаюына байланысты. Ұлыбританияның еуропалық Одақ құрамынан ықтимал шығуына байланысты тәуекелдер, көші-қон дағдарысының шиеленісуі, сондай-ақ сол маңайдағы аймақтардағы өсіп отырған геосаяси шиеленіс ЕО экономикалық өсуіне бұдан былай теріс әсер етуі мүмкін.

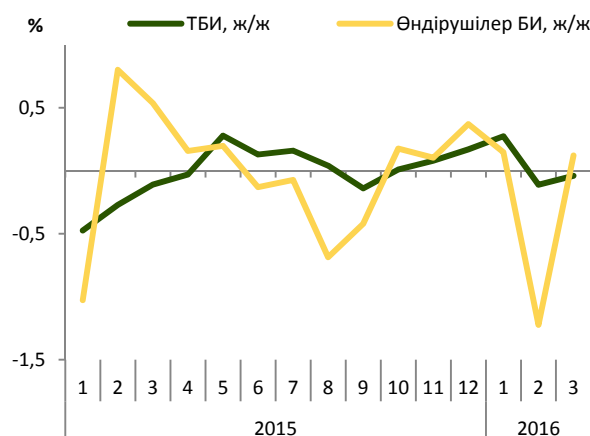
9-график. ЕО ІЖӨ нақты өсуі, ж/ж



Дереккөзі: Евростат

2016 жылғы бірінші тоқсанда ЕО-да бағалар төмендей бастады (10-график). Алдыңғы кезеңдерде сақталған дефляциялық тәуекелдер 2016 жылғы бірінші тоқсанда энергия ресурстарына төмен баға аясында іске асырылды. Мәселен, 2016 жылғы қаңтардан бастап наурыз аралығында инфляцияның жылдық деңгейі 0,14%-дан (-)0,03%-ға дейін түсті. Энергия ресурстарына төмен бағалар өнеркәсіп тауарларының өзіндік құнының төмендеуіне әкелді, осының салдарынан өндірушілердің бағалары ақпанда қатты түсті, ал наурызда өте әлсіз өсуді көрсетті.

10-график. ЕО-тағы инфляция



Дереккөзі: Reuters

Ақпандағы дефляция салдарынан, сондай-ақ экономикалық өсу қарқындарының баяулауы салдарынан ЕОБ

2016 жылғы 15 наурызда ынталандыратын ақша-кредит саясатын күшейту туралы шешім қабылдады. Осыған байланысты, қайта қаржыландыру мөлшерлемесі, сондай-ақ депозиттер бойынша және кредиттер бойынша мөлшерлемелер 0%-ға дейін төмендетілді, бұл жаңа рекордтық төмен деңгей болып табылады (11-график). Оған қоса, ЕОБ сондай-ақ аймақта экономикалық белсенділікті ынталандыру мақсатында сандық жұмсарту бағдарламасы шеңберінде шараларды кеңейтуді жалғастыруда.

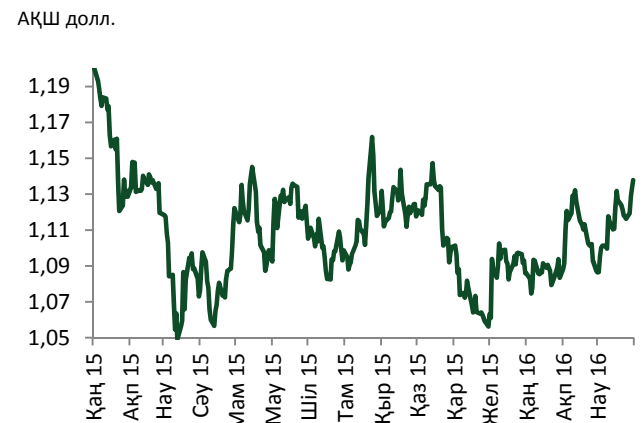
11-график. ЕО-тағы мөлшерлемелер



Дереккөзі: Reuters

2016 жылғы бірінші тоқсанда еуроның номиналды айырбастау бағамы айтарлықтай нығайды (12-график). Қаңтардан бастап наурыз аралығында еуроның АҚШ долларына қатысты айырбастау бағамы нарыққа қатысушылар арасында ФРЖ-ның негізгі мөлшерлемені бұрынғы деңгейде сақтауы туралы сенімінің пайда болуы аясында 5%-ға дейін нығайды

12-график. Еуроның АҚШ долларына бағамы

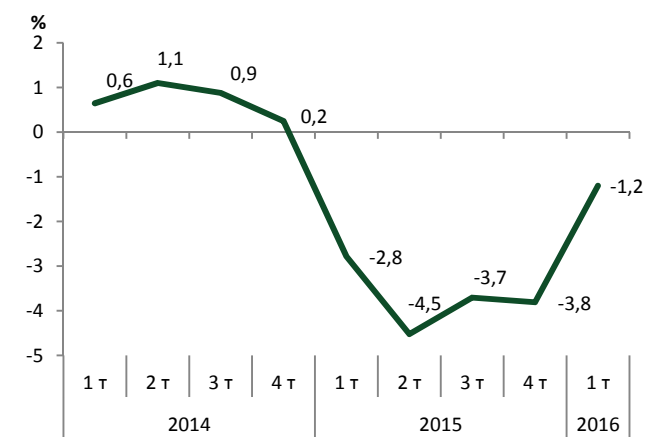


Дереккөзі: Reuters

1.2.3 Ресей

Ресей экономикасында рецессиялық үрдістердің әлсіреуі байқалды. 2016 жылғы бірінші тоқсанда пайдалы қазбаларды өндіру көлемдерінің тұрақты өсуі, сондай-ақ өңдеуші өндіріс, ауыл шаруашылығы мен құрылыс көлемдері төмендеуінің тоқтауы салдарынан Ресей ІЖӨ өсу қарқындарының құлдырауы айтарлықтай баяулады (13-график).

13-график. Ресейдегі ІЖӨ-нің нақты өсуі, ж/ж



Дереккөзі: Росстат

Бұл ретте сыртқы экономикалық факторлардың, оның ішінде мұнайдың төмен бағасы, ЕО және АҚШ санкциялары және тұтынушылық сұраныстың құлдырауы және төмен инвестициялық сұраныс сияқты ішкі факторлардың теріс әсері жалғасуда.

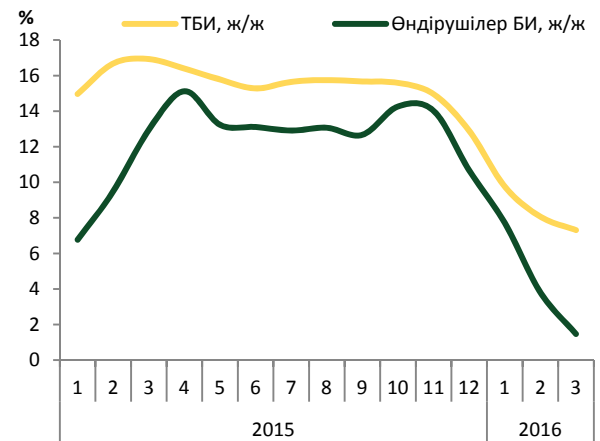
Ресейдегі жылдық инфляция талданып отырған кезеңде айтарлықтай төмендеді (14-график). Рубльдің айырбастау бағамының нығаюы, Ресей Банкінің қалыпты қатаң ақша-кредит саясаты, төмен тұтынушылық және инвестициялық сұраныс, сондай-ақ «жоғары базаның әсері» аясында 2016 жылғы бірінші тоқсанның қорытындылары бойынша тұтыну бағасының өсуі жылдық көрсетуде 7,3%-ға дейін төмендеді, мұнда 2015 жылдың қорытындылары бойынша жылдық инфляция 12,9% болды.

Сонымен қатар, халықтың инфляциялық күтулерінің әлсіз төмендеуінен, ықтимал одан әрі төмендеуден болған инфляциялық тәуекелдер және рубльдің айырбастау бағамының құбылмалылығы, санкциялық шаралар сақталады.

2016 жылғы бірінші тоқсанда Ресей Банкі негізгі пайыздық мөлшерлемені 11% деңгейде өзгеріссіз қалдырды (15-график). Мұндай шешім сақталып отырған инфляциялық тәуекелдерге, оның ішінде мұнай және валюта нарықтарының тұрақсыздығына, бюджеттің жекелеген өлшемдерінің екі ұштылығына және жоғары инфляциялық күтулерге байланысты болды.

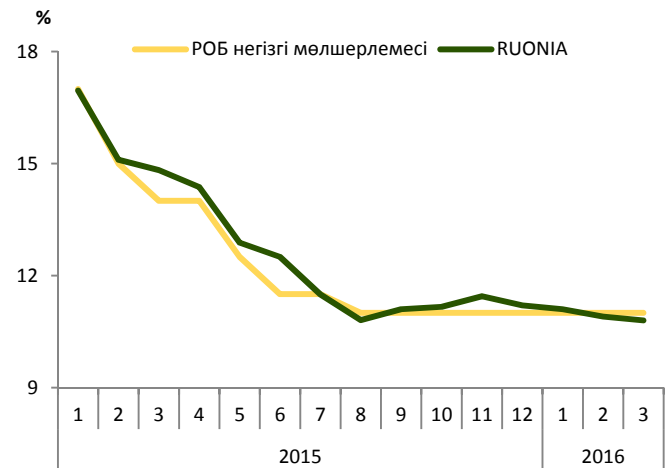
2016 жылғы қаңтар – наурыз аралығында 2015 жылғы тамыздан бастап бірінші рет нығайды (16-график). Мұнайдың бағасы Ресей рублінің серпінін қамтамасыз етті. Мұнай бағасының 30%-ға өсуі салдарынан рубльдің АҚШ долларына номиналдық айырбастау бағамы 2016 жылғы бірінші тоқсанда 10%-ға нығайды. Рубль бағамының одан әрі өзгеруі, бірінші кезекте, көмірсутегі нарығындағы ахуалға байланысты.

14-график. Ресейдегі инфляция



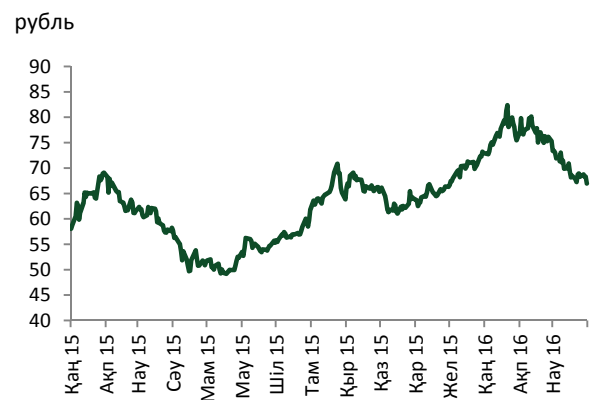
Дереккөзі: Reuters

15-график. Ресейдегі мөлшерлемелер



Дереккөзі: Reuters

16-график. Рубльдің АҚШ долларына қатысты бағамы



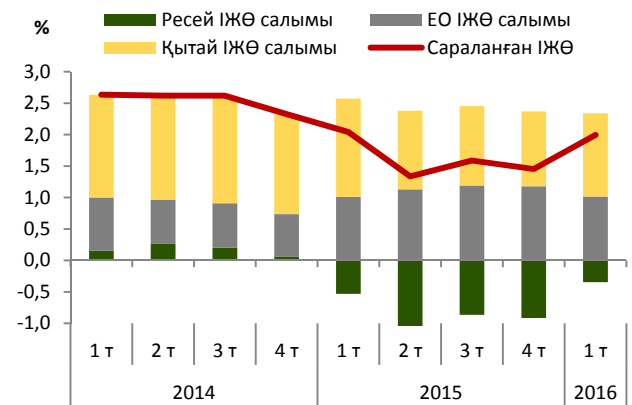
Дереккөзі: Reuters

1.2.4 Сыртқы ІЖӨ көрсеткіші және инфляция

Қазақстанның халықаралық сауда құрылымы туралы деректер негізінде есептелетін және қазақстандық экспортқа сұранысты сипаттайтын жинақталған сыртқы ІЖӨ көрсеткіші 2016 жылғы бірінші тоқсанда айтарлықтай өсті (17-график). Бұл Ресейдің нақты ІЖӨ-нің барынша қалыпты құлдыруы және Қытайдың Қазақстанның сыртқы сауда айналымдарындағы үлесінің ұлғаюы салдарынан болды. Негізгі сауда әріптестері елдерінің сыртқы жинақталған ІЖӨ өсуі 2016 жылғы бірінші тоқсандағы сыртқы сұраныс факторының аздап жақсаруын куәландырады.

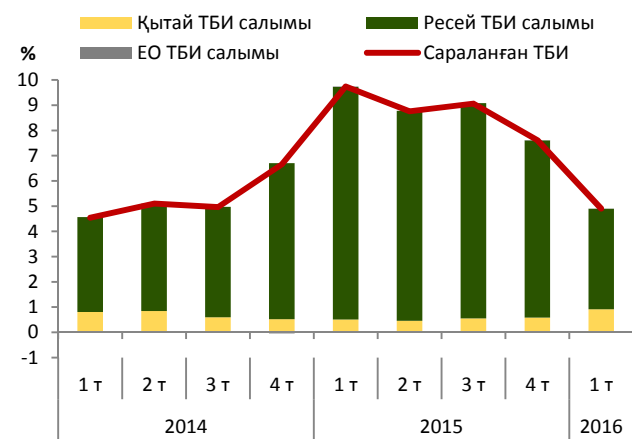
2016 жылғы бірінші тоқсанда негізгі сауда әріптестері елдерінің Қазақстанның импортындағы үлесі бойынша есептелген азық-түлік бағаларының жинақталған сыртқы индексі айтарлықтай төмендеуді көрсетті (18-график). Осы көрсеткіштің төмендеуі көбінесе Ресейдегі жылдық инфляцияның төмендеуіне байланысты болды. Бұл ретте инфляцияның ЕО-қа үлесі өзгермей қалды, ал Қытайдың инфляциялық процестері серпінінің үлесі өткен тоқсанмен салыстырғанда өсті, бұл Қытайда азық-түлік бағасының ақпандағы күйзелісті қысқа мерзімді өсуінен болды. Тұтастай алғанда, осы көрсеткіштің төмендеуі Қазақстанның тұтынушылық нарығына сыртқы инфляция қысымының әлсіреуін көрсетеді.

17-график. Сараланған сыртқы ІЖӨ, ж/ж



Дереккөзі: ҚРҰБ есептері

18-график. Сараланған сыртқы АБИ



Дереккөзі: ҚРҰБ есептері

2. ІШКІ ЭКОНОМИКА

2.1 АҚША-КРЕДИТ САЯСАТЫ ЖӘНЕ ҚАРЖЫ СЕКТОРЫН ДАМУ

2.1.1 Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ақша нарығы және операциялары

2016 жылғы бірінші тоқсанда ақша нарығындағы ахуал Ұлттық Банктің ішкі нарықтағы шараларымен және операцияларымен айқындалды.

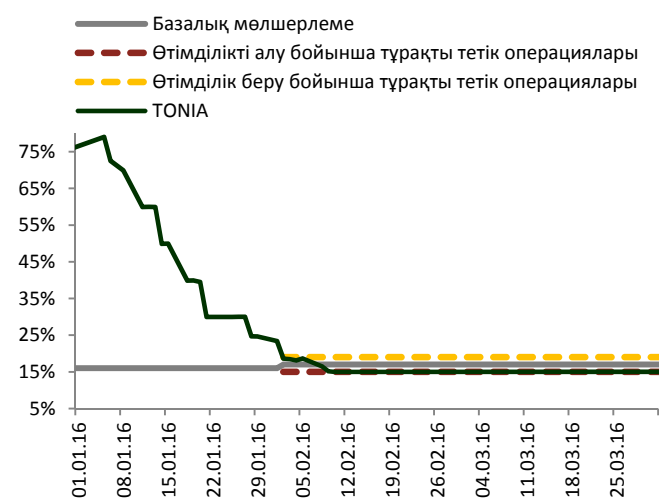
Тұрақсыздық кезеңінен кейін 2015 жылғы қазан-желтоқсанда, 2016 жылдың басында ақша және валюта нарықтарындағы баланс қалпына келтірілді. Ұлттық Банк өтімділік дефицитін толықтыру үшін операцияларды белсенді түрде өткізді. Сонымен қатар 2016 жылғы қаңтарда банктерге жүктемені төмендету мақсатында ең төменгі резервтік талаптар тетігіне өзгерістер енгізілді – ең төменгі резервтік талаптарды орындау кезінде банктердің теңгемен қолма-қол ақшаны пайдалану бөлігінде шектеулердің күші жойылды.

Факторлардың көрсетілген жиынтығы ақша-кредит саясатының пайыздық арнасын қалпына келтіру үшін қажетті алғы шарттар жасады. Ұлттық Банк 2016 жылғы 2 ақпаннан бастап +/-2 пайыз ауытқу шегімен 17%-дық деңгейде базалық мөлшерлемені белгіледі (2016 жылғы 14 наурызда Ұлттық Банк кезекті шешіммен базалық мөлшерлеменің деңгейін сақтап қалды). Базалық мөлшерлеменің салыстырмалы жоғары деңгейі қаржылық тұрақтылық тәуекелдері және негізделмеген девальвациялық күтулер арасындағы балансты сақтау үшін белгіленді.

Қабылданған шаралар нәтижесінде ақша нарығындағы мөлшерлемелер айтарлықтай төмендеді және тұрақтандырылды. 1 күндік РЕПО және СВОП операциялары бойынша мөлшерлемелер 2015 жылғы желтоқсанда 80%-дан 2016 жылғы қаңтардың соңында 25%-ға дейін төмендеді, ал 2016 жылғы қаңтар-наурызда базалық мөлшерлеменің пайыздық дәлізінің төменгі шегінде болды (19-график).

2016 жылғы ақпанның екінші аптасынан бастап ақша нарығында бюджеттің шығыстарына және ішкі валюта нарығында шетелдік валютаны ұлттық валютаға

19- график. Базалық мөлшерлеме және TONIA



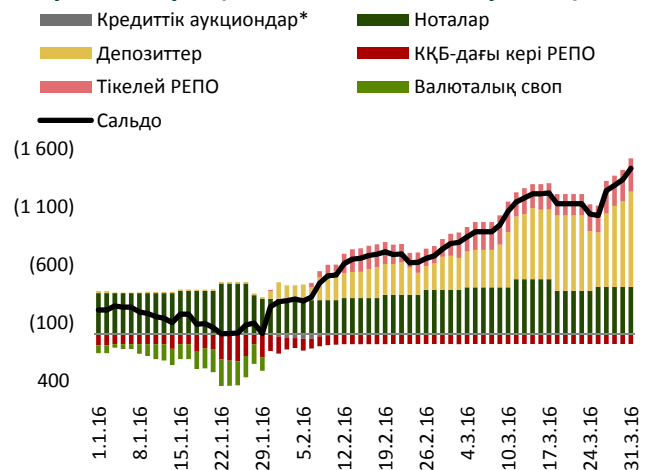
Дереккөзі: ҚРҰБ, ҚҚБ

конвертациялау көлемінің өсуіне байланысты артық теңгелік өтімділік байқалды.

Бұл жағдайларда Ұлттық Банк қысқамерзімді ноттарды шығару, тікелей РЕПО мәмілелерін жүргізу және депозиттерді банктерден тарту арқылы өтімділікті алды (20-график).

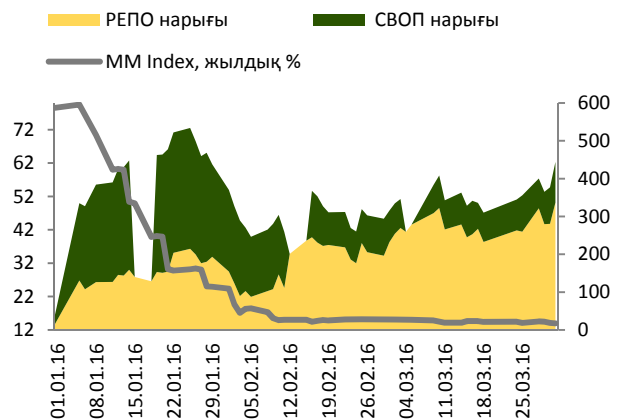
MMI мәні орташа алғанда 2016 жылғы бірінші тоқсанда 25,8% болды. Бұл ретте, ақша және валюта нарықтарындағы ахуалдың тұрақтануына орай операциялардың негізгі бөлігі РЕПО нарығына тиесілі (21-график).

20-график. ҚРҰБ ішкі нарықтағы операциялары (ашық позиция, млрд. тг.)



* Бағалы қағаздарды кері сатумен сатып алу ҚРҰБ аукционі
Дереккөзі: ҚРҰБ

21-график. MMI индексінің серпіні және мәмілелер көлемі (млрд. тг., оң ось)



Дереккөзі: ҚҚБ

2.1.2 Валюта нарығы және Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің шетел валютасымен операциялары

2016 жылғы бірінші тоқсанда валюта нарығындағы ахуал, атап айтқанда мұнайдың әлемдік бағасының серпінімен, сондай-ақ ішкі факторлармен, халықтың және корпоративтік сектордың валюта басымдықтарына негізделген өзгерістермен айқындалды.

2016 жылғы қаңтарда теңгенің АҚШ долларына бағамы біртіндеп әлсіреуді көрсетті (22-график). Ұлттық Банк айырбастау бағамының күрт ауытқуларын басу мақсатында пайда болған алыпсатарлық

сұранысты қанағаттандыра отырып, шетел валютасын сатуды жүзеге асырды.

2016 жылғы ақпаннан бастап АҚШ долларына төменгі сұраныс пен олардың өспелі ұсынысы арасындағы айтарлықтай теңгерімсіздік аясында теңгенің АҚШ долларына қатысты нығаюы байқалды. Шетел валютасына ұсыныстың ұлғаюуына мұнай бағасының тұрақтануы және Ресей рублінің әлемдік валюталарға нығаюуы аясында теңгелік құралдардың тартымдылығының өсуі себепші болды.

Халықтың валюталық басымдығы ұлттық валютаның пайдасына қарай өзгерді. Валюта нарығында ақпаннан бастап шетел валютасын сату көлемінің оны сатып алудан артуы, сондай-ақ шетел валютасындағы номинирленген депозиттердің теңгелік депозиттерге қайта кетуі байқалды.

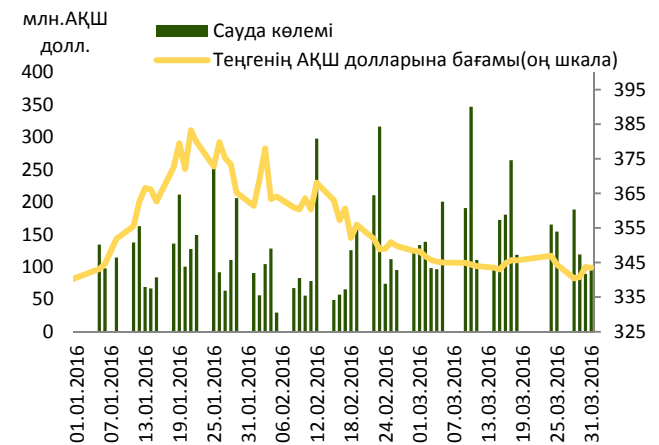
Шетел валютасына артық ұсыныс ішкі жүйелік сипатта болды және түбегейлі факторлардың ықпалына негізделмеген теңгенің күрт нығаюуына әкелетін еді. Бұл жағдайларда 2016 жылғы ақпан-наурызда Ұлттық Банк шетел валютасын сатып алу түрінде өктемдік жүргізді, оның көлемі 1,7 млрд. АҚШ долл. болды.

Бірінші тоқсанның қорытындылары бойынша теңгенің өзгермелі айырбастау бағамының режимі шеңберінде валюта нарығындағы сыртқы күйзелістердың ықпалынан болған теңгерімсіздіктер жойылды..

2.1.3 Депозит нарығы

2016 жылғы бірінші тоқсанда валюталық депозиттермен салыстырғанда теңгелік депозиттердің өсу қарқынының басым серпіні байқалды. Көп жағдайда осы көрініс валюта нарығындағы ахуалдың тұрақтануына, 2016 жылғы ақпан-наурызда теңгенің нығаю үрдісіне, сондай-ақ 2016 жылғы 1 ақпаннан бастап теңгемен депозиттер бойынша ұсынылған мөлшерлемелердің 10%-дан 14%-ға дейін көтерілуіне және оның шетел валютасындағы депозиттер бойынша 3%-дан

22-график. Айырбастау бағамының серпіні және валюта нарығындағы сауда-саттық көлемі



Дереккөзі: ҚҚБ

2%-ға дейін төмендеуіне себепші болды.

Мәселен, депозиттерді долларландырудың жалпы деңгейі 2015 жылғы желтоқсанда 69,0%-дан 2016 жылғы наурызда 63,4%-ға дейін төмендеді (23-график).

2015 жылғы желтоқсандағы ақша нарығындағы пайыздық мөлшерлемелердің жоғары құбылмалылығы 2016 жылғы қаңтардағы теңгелік депозиттер бойынша орташа алынған мөлшерлемелердің (27,3%-ға дейін), атап айтқанда, заңды тұлғалардың депозиттері бойынша мөлшерлемелердің (29,6%-ға дейін) айтарлықтай көтерілуіне әкелді. Ұлттық Банктің ақша нарығындағы теңгелік өтімділікті базалық мөлшерлеме тетігі арқылы реттеуі ұлттық валютадағы депозиттер бойынша мөлшерлемелердің төмендеуіне себепші болды. Шетел валютасындағы депозиттар бойынша мөлшерлемелер 2015 жылғы желтоқсанда 2,5%-дан 2016 жылғы наурызда 2,6%-ға дейін көтерілді.

2.1.4 Кредит нарығы

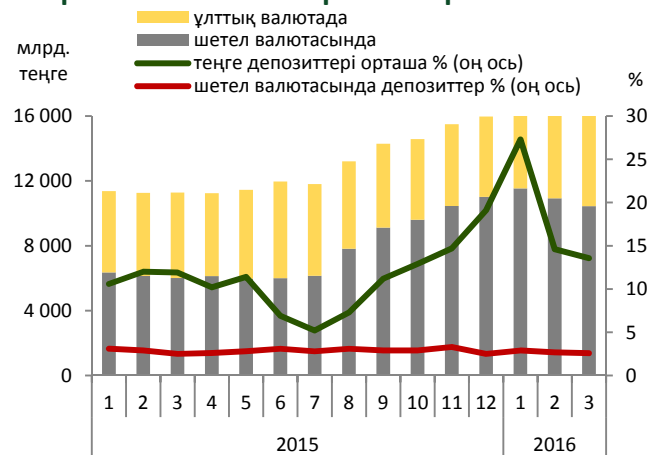
2016 жылғы бірінші тоқсанда банктердің экономиканы кредиттеу көлемі өткен тоқсанмен салыстырғанда 1,5%-ға төмендеді (24-график). Бұл, негізінен, оның валюта бөлігін теріс қайта бағалауға және нарықтағы төмен кредиттік белсенділігіне себепші болды.

Кредиттер бойынша мөлшерлемелер серпініне ақша және депозит нарықтарындағы мөлшерлемелердің тұрақсыздығы, сондай-ақ банктердің өтімділігіне өзгерістер қосымша қысым көрсетті.

2.1.5 Ақша агрегаттары

2016 жылғы бірінші тоқсанда жылдың басынан, сол сияқты жылдық көрсеткіш бойынша ақша ұсынысының өсуі байқалды (25-график). Ақша массасы қаңтар-наурызда 3,4%-ға, ақша базасы 5,1%-ға кеңейді, айналыстағы қолма-қол ақша 5,3%-ға ұлғайды.

23-график. Теңгемен және шетел валютасымен депозиттердің көлемі және олар бойынша мөлшерлемелер



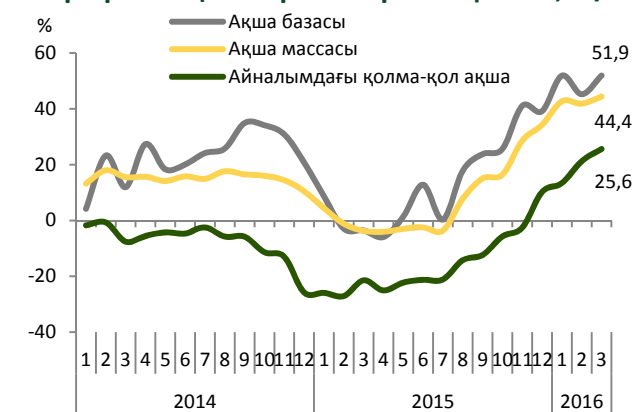
Дереккөзі: ҚРҰБ

24-график. Кредиттердің көлемі және олар бойынша мөлшерлемелер



Дереккөзі: ҚРҰБ

25-график. Ақша агрегаттарының өсімі, ж/ж

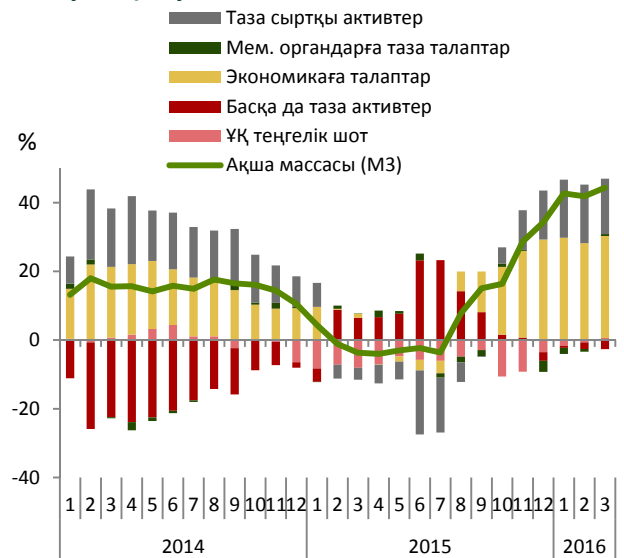


Дереккөзі: ҚРҰБ

Ақша массасының ұлғаюының негізгі факторы валюта құрауыштарын, ең бастысы, теңгенің күрт әлсіреуінен сыртқы активтерді, сондай-ақ (ақша массасына қатысты) банк жүйесінің банктік емес қаржы ұйымдарына талаптарының валюталық бөлігін қайта бағалау болып табылады (26-график).

2016 жылғы бірінші тоқсанда ақша базасының кеңеюі алтын бағасының және Ұлттық Банк жүргізген операциялардың ұлғаюынан алтындағы активтердің өсуі салдарынан таза халықаралық резервтердің өсуі, Ұлттық қордың теңгелік қаражатының қысқаруы аясында мемлекеттік бағадарламалар шеңберінде Ұлттық қор қаражатының шығыстарының өсуі есебінен болды.

26-график. Ақша массасы қалыптасу көздерінің серпіні, ж/ж



Дереккөзі: ҚРҰБ

2.2 Баға және инфляциялық процестер

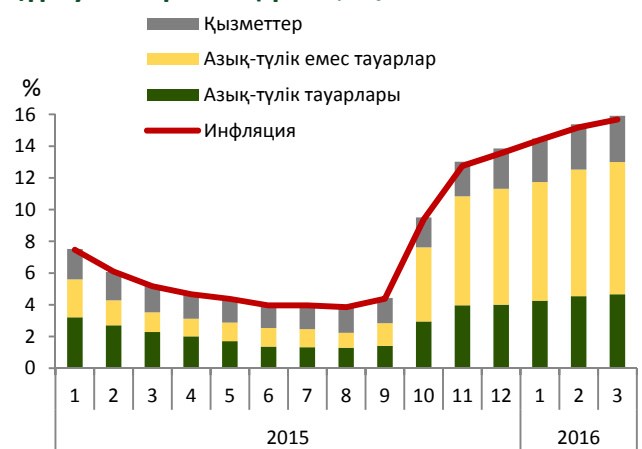
Тұтыну бағаларының индексі

2016 жылғы бірінші тоқсанда жылдық көрсеткіш бойынша тұтыну бағаларының өсуі өткен жылғы төмен базаның әсеріне орай жоғары болып қалды (27-график).

Инфляцияның серпіні түрлі бағыттағы факторлармен айқындалды. Бір жағынан тұтыну бағасының деңгейіне реттелетін қызметке тарифтердің және импортталатын тауар бағаларының артуы ықпал етті. Мәселен, 2016 жылғы наурызда өткен жылғы желтоқсанмен салыстырғанда ауыл шаруашылығының шикізат өніміне (21,6%-ға) азық-түлікке жатпайтын тұтыну тауарларына және құрылыс материалдарына (тиісінше 11,3% және 12,8%) импорттық түсімдердің бағалары көтерілді.

Екінші жағынан, тоқсанның соңында теңгенің нығаюы және тұтынушылық сұраныстың төмендеуі инфляцияның айлық көрсеткіш бойынша баяулауын қамтамасыз етті. 2016 жылғы бірінші тоқсан үшін инфляция 3,0% болды.

27-график. Жылдық инфляция және құрауыштарының үлесі, ж/ж



Дереккөзі: ҚР ҰЭМ СК

Базалық инфляция

2016 жылғы бірінші тоқсанда базалық инфляцияның жалпы инфляция деңгейінен арту үрдісі жалғасты (28-график) және ең алдымен, тауарлар мен қызметтердің басқа топтарымен салыстырғанда азық-түлікке жатпайтын тауарлар бағасының барынша жоғары өсіміне негізделді.

Аталған көрсеткіш серпіні саудаға салынбайтын тауарлар мен реттелетін қызметтердің инерциялық түзету процесінде болғанымен, саудаға салынатын тауарларға қатысты ішкі бағалардың айырбастау бағамының өзгеруіне ауысу әсері іс жүзінде аяқталғанын дәлелдейді.

Өнеркәсіп өндірісі өнімдерінің бағалары

2016 жылғы бірінші тоқсанда өндіріс бағалары негізінен ТМД-дан тыс елдерге экспорттық жеткізулер бағаларының төмендеуіне негізделген тау-кен өндірісіндегі бағалардың құлдырауына байланысты 3,3%-ға төмендеді. Мысалы, өңделмеген мұнайды өндіретін кәсіпорындардың бағалары 2016 жылғы бірінші тоқсандағы мұнайдың орташа бағасының төмендеуіне байланысты 15,0%-ға азайды.

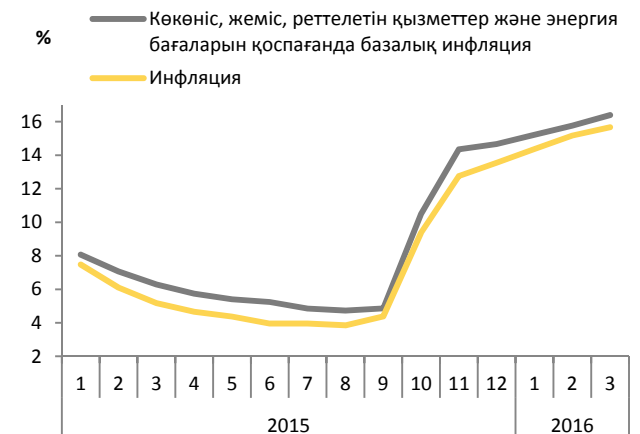
Бұл ретте, 2014 жылдың соңынан бастап жалғасып келе жатқан жылдық көрсетудегі бағалардың 8,2%-ға құлдырау үрдісі олардың көтерілуіне ауысты (29-график), бұл өңдейтін кәсіпорындардағы бағалардың және өндірістік сипаттағы қызметтер құнының артуына негізделді. 2016 жылдың басында электрмен жабдықтау және сумен қамту қызметтері тиісінше 10,0%-ға және 8,3%-ға қымбаттады.

Металлургия өндірісіндегі бағалардың біршама артуы ферроқорытпалардың 47,1%-ға қымбаттауы есебінен орын алды. Темір кеніне бағалардың айтарлықтай жоғарылауы әлемдік нарықтарға өнім жеткізуде қысқамерзімді іркілістерге байланысты орын алды.

Ауыл шаруашылығы өнімінің бағасы

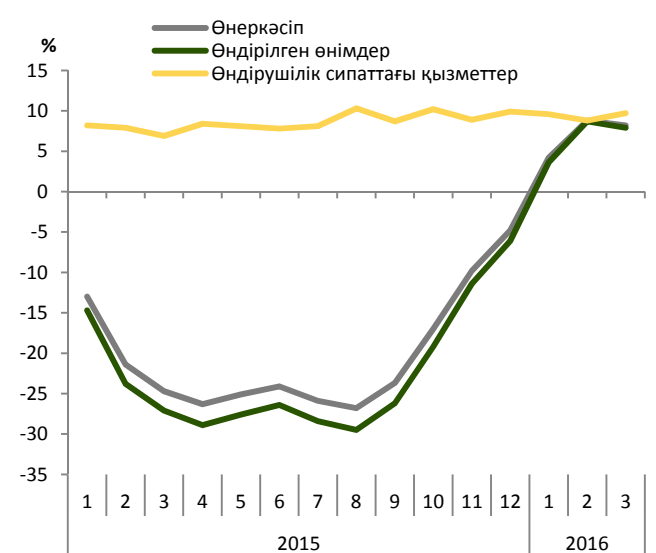
2016 жылғы бірінші тоқсанда өсімдік шаруашылығының өнімдері бағасының өсуі 3,6%-ды құрады, бұл балғын көкөністердің

28-график. Базалық инфляция, ж/ж



Дереккөзі: ҚР ҰЭМ СК

29-график. Өнеркәсіпте бағалардың өзгеруі, ж/ж



Дереккөзі: ҚР ҰЭМ СК

жаңа жиын-терінінің келіп түсуіне, сондай-ақ дәнді-дақылдар және бұршақ тұқымдастары қорларының қысқаруына байланысты орын алды. Сонымен қоса, бағалардың артуына ҚР Ауыл шаруашылығы министрлігінің 2016 жылғы 1 қаңтардан бастап нан өндірушілерді субсидиялаудан бас тарту туралы шешімі әсер етті. 2016 жылғы бірінші тоқсанда бидайды сату бағасы 4,6%-ға өсіп, нанның бөлшек бағасының 6,3%-ға өсуіне алып келді.

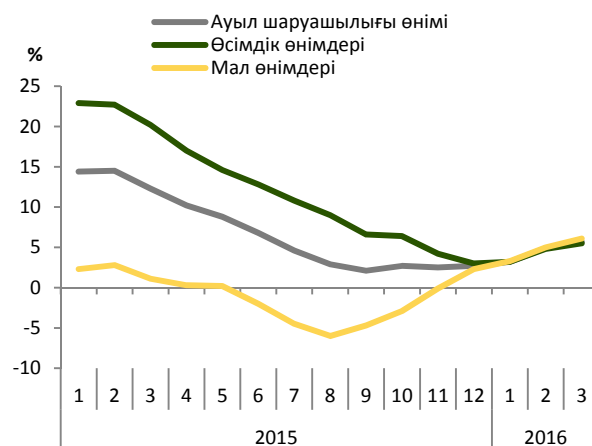
Өз кезегінде, 2016 жылғы бірінші тоқсанда мал шаруашылығының өнімі 2,5%-ға жоғарылады, бұл ет пен сүт бағаларының қымбаттауына негізделді.

Минералды тыңайтқыштар мен импортты жемдердің қымбаттауы әсерінен ауыл шаруашылығы өнімдері бағасының жылдық өсімі мал шаруашылығының, сол сияқты өсімдік шаруашылығының өнімдері бағасының артуына ұласты (30-график).

Инфляциялық күтулер

Инфляциялық күтулер бойынша 2016 жылғы бірінші тоқсанда халық арасында жүргізілген пікіртерімге және нақты сектор кәсіпорындарының мониторингіне сәйкес (сілтемені қараңыз) тұтынушылық тауарларының бағалары мен дайын өнімнің бағалары барынша қалыпты қарқынмен өсуін жалғастыруда.

30-график. Ауыл шаруашылығында бағалардың өзгеруі, ж/ж



Дереккөзі: ҚР ҰЭМ СК

Инфляциялық күтулер бойынша халыққа жүргізілген пікіртерімнің қорытындысы¹

Халықтың инфляциялық күтулері

2016 жылғы бірінші тоқсандағы пікіртерім қорытындысы халық қабылдайтын инфляцияның деңгейі жоғары деңгейде қалып отырғанын көрсетті. Сонымен қоса, болашақ инфляцияға қатысты күтулер жоғары деңгейде қалып отыр. Сонымен қоса, болашақ инфляцияға қатысты күтулер қалыпты сипатты көрсетеді.

Орташа тоқсандық деректерге сәйкес соңғы 12 ай ішіндегі бағалардың өсуін 94,2% респонденттер байқаса, олардың жартысына жуығы бағалар 20%-дан астамға өсті деп санайды. Бұл ретте, респонденттердің елеулі бөлігі соңғы 12 ай ішінде бағалар бұрынғыға қарағанда тез өсті деп есептейді.

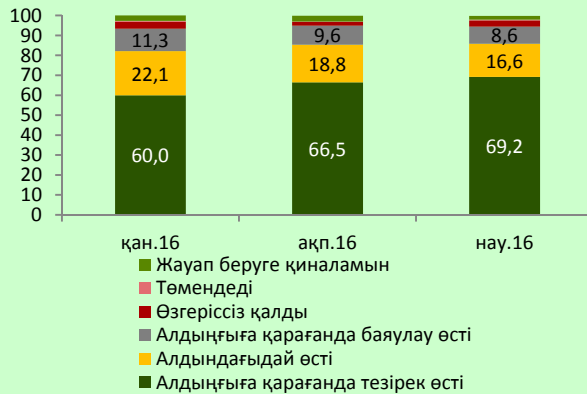
2016 жылғы 1-тоқсанда респонденттердің жуырдағы айда бағалардың өсуіне қатысты пікірі қатты және қалыпты өсуден қалыпты өсу және тұрақтылық жағына қарай ауысты. Халықтың соңғы 12 ай ішіндегі бағалар қарқынына қатысты күтулері де жақсы жаққа қарай өзгеріп келеді: инфляция

¹2016 жылғы қаңтардан бастап «GfK Kazakhstan» компаниясы ҚРҰБ тапсырысы бойынша халық арасында Қазақстандағы инфляциялық күтулерді өлшеуге бағытталған пікіртерім жүргізді. Пікіртерім республиканың барлық өңірлерінде 1500 респондент қатысқан телефон сұхбаты арқылы жүзеге асырылады. Пікіртерім 6 санат бойынша 29 негізгі мәселелерді қамтыды. ҚР халқының телефон арқылы жүргізілген пікіртерімінің қорытындысы бойынша графиктерге арналған дереккөздер, GfK Kazakhstan

қарқынының жылдамдауын күтетіндер үлесі төмендеді және инфляция қарқынының баяулауын болжалдайтындар үлесі өсіп келеді. Бұл ретте, инфляцияның 10%-дан төмен деңгейін 29,2% респонденттер күтуде, ал 44,1% респонденттер бағалардың 16%-дан жоғарыға өседі деп санайды.

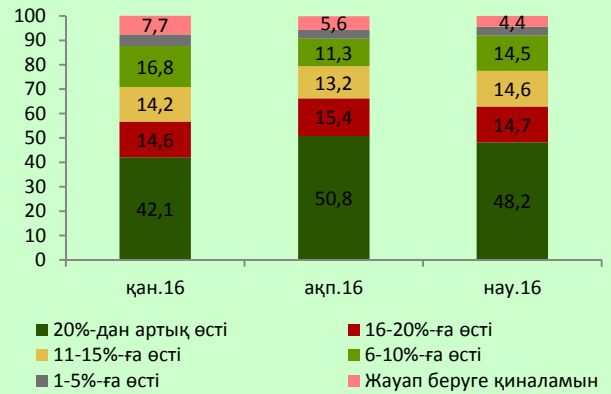
Өткен жылғы бағалардың өсуін бағалау

Сіздің пікіріңіз бойынша, соңғы 12 ай ішінде жалпы тамақ өнімдерінің, азық-түлікке жатпайтын тауарлардың және қызметтердің бағалары қалай өзгерді?



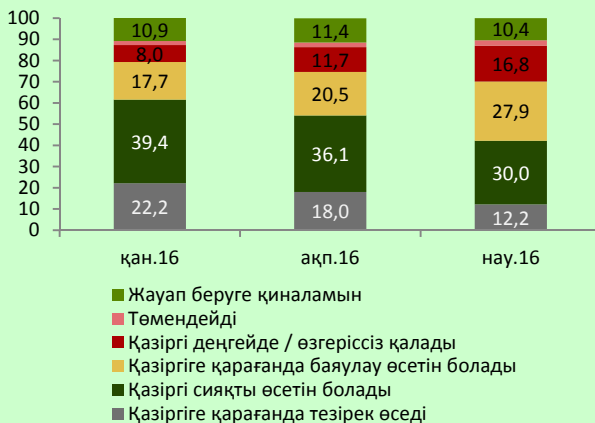
Өткен жылғы бағалардың өсуін сандық бағалау

Сіздің пікіріңіз бойынша, соңғы 12 ай ішінде тамақ өнімдерінің, азық-түлікке жатпайтын тауарлардың және қызметтердің бағалары қаншалықты өсті?



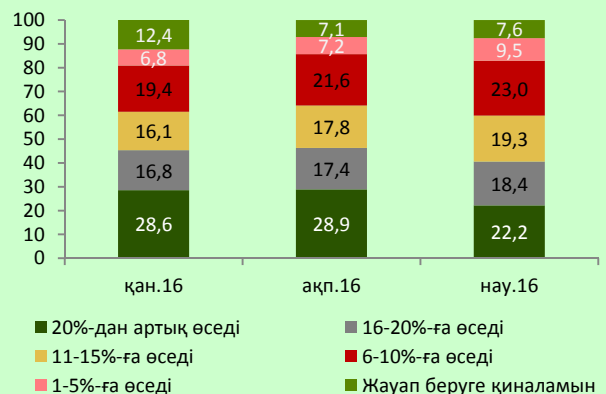
Бір жылдан кейінгі өсімнің күтілуі

Сіздің пікіріңіз бойынша, келесі 12 айда жалпы тамақ өнімдерінің, азық-түлікке жатпайтын тауарлардың және қызметтердің бағалары қалай өзгереді?



Бір жылдан кейінгі бағалардың өсімін сандық бағалау

Сіздің пікіріңіз бойынша, келесі 12 айда тамақ өнімдерінің, азық-түлікке жатпайтын тауарлардың және қызметтердің бағалары қаншалықты өседі?



Халықтың тұтынушылық және жинақтау көңіл-күйі

Жүргізілген зерттеулер нәтижесі халықтың аздаған бөлігі ғана ақша қаражатын жинақтай алатыны және одан да аз бөлігі ірі сатып алулар үшін банктік қарыздарды тартуды жоспарлайтыны туралы шешім шығаруға мүмкіндік берді.

Отбасы кірістерінің барынша маңызды бабы жалақы болып табылады. Респонденттер негізінен соңғы жылы өзінің қаржылық жағдайының өзгермегендігін (48,3%) немесе нашарлағанын (45,5%) атап өтті. Бұл ретте, пікіртерімізге қатысқандардың 38,9%-ы келесі 12 айда олардың материалдық жағдайлары өзгермейтінін, ал 26,0%-ы қаржылық жағдайларының жақсаратынына ниеттенетінін болжады. 87,9% респонденттер белгілі бір ақша сомасын жинақтай алмағанын атап өтті.

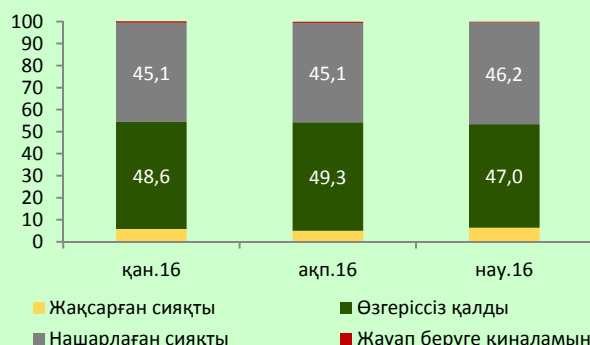
Респонденттердің көпшілігі (81,5%) өздерінің жеке жинақтарының жоқ екендігін айтты. Ақшаны жинақтайтындар үшін жинақтаудың ең тартымды нысаны банктердегі депозиттер (57,2%) және қолма-қол ақша (35,7%) болып табылады. Бұл ретте, көпшілік өздерінің қолма-қол ақшадағы

жинақтарын теңгеде (72,8%) және АҚШ долларында (39,7%) сақтайды.

Сонымен қоса, кредиттік белсенділік төмен болып қалып отыр. 64,3% респонденттердің кредиттері жоқ, пікіртерімге қатысқандардың 23,3%-ы тұтынушылық кредит ресімдеген болып шықты. Жуырдағы 12 айда респонденттердің 86,9%-ы кредит алуды жоспарлап отырған жоқ

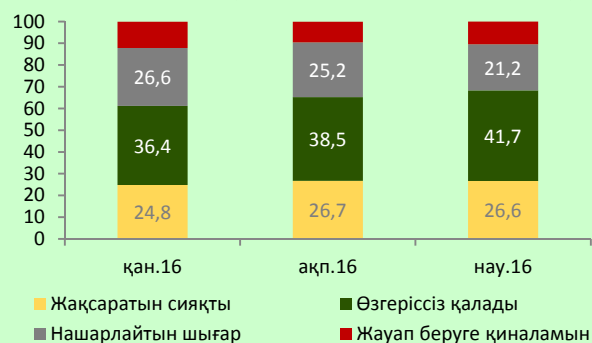
Жыл ішіндегі материалдық жағдайды бағалау

Соңғы 12 ай ішінде Сіздің отбасыңыздың материалдық жағдайы қалай өзгерді?



Бір жылдан кейінгі материалдық жағдайды бағалау

Сіздің ойыңызша, жуырдағы 12 ай ішінде Сіздің отбасыңыздың материалдық жағдайы қалай өзгереді?



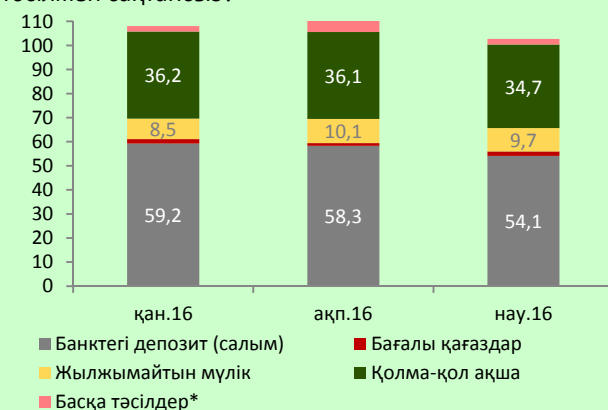
Жеке жинақ ақшаның болуы

Өтінемін жауап беріңізші, қазіргі уақытта Сізде жеке жинақ ақшаңыз, ақшалай жинақтарыңыз бар ма?



Жинақ ақшаны сақтау тәсілі

Өтінемін жауап беріңізші, Сіз өзіңіздің жеке жинақ ақшаңызды, ақшалай жинақтарыңызды қандай тәсілмен сақтайсыз?



* 1%-дан аз жауаптарды құрайтын жинақтарды сақтаудың басқа тәсілдері біріктірілді

Экономиканы дамыту және теңгенің айырбастау бағамын қабылдау перспективалары

Халық болашақ экономикалық жағдайларға қатысты оң көзқарасқа ие деп айтуға болады.

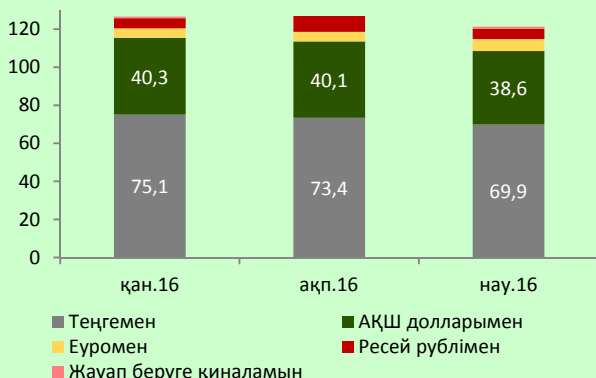
Жуырдағы 12 ай ішінде экономикадағы тұрақты ахуалды орташа алғанда үш ай ішінде 27,5% респонденттер күтуде, ал пікіртерімге қатысқандардың 44,0%-ы келесі 5 жыл Қазақстанның экономикасы үшін жақсы уақыт болады деп санайды.

2016 жылғы қаңтардан бастап мұнайдың әлемдік бағасының қарқынын байқап отыратындар саны қысқарды. Қаңтарда мұнай бағасы респонденттердің екіден бірін қызықтыратын болса, сәуірге таман мұнай бағасына қызығатындар үлесі 37,8%-ды құрады. Пікіртерімге қатысқандардың 63,3%-ы жұмыссыздықтың өсуін күтетініне қарамастан, аталған пікірді қолдайтындар саны азаюда.

Теңгенің АҚШ долларына қатысты айырбастау бағамы бойынша бағам тұрақты болады не нығаяды деп санайтындар үлесі өсіп келеді. Бұл ретте, қаңтарда ұлттық валютаның әлсіреуін пікіртерімге қатысқандардың 66,8%-ы күтсе, наурызда олардың үлесі 48,5%-ға дейін азайды.

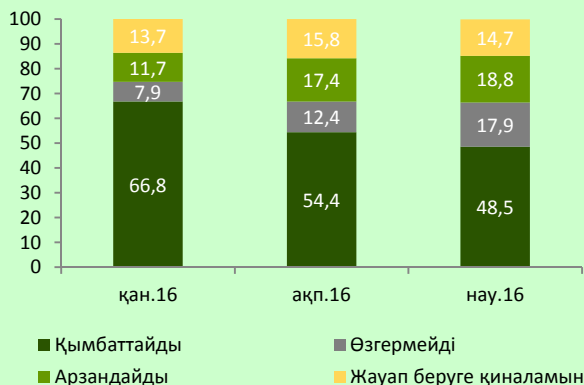
Жинақ ақшаны сақтау валютасы

Өтінемін, Сіз өзіңіздің қолма-қол жинақ ақшаңызды қандай валютада ұстайтыныңызды айтып жібересіз бе?



Айырбастау бағамы бойынша күтулер

Өтінемін, теңгенің АҚШ долларына қатысты айырбастау бағамы бойынша Сіздің күтулеріңіз қандай екендігін айтып өтсеңіз?



2.3 Нақты сектордың дамуы

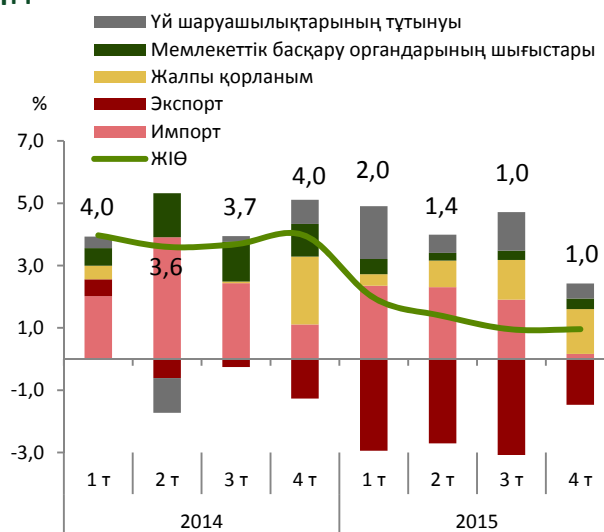
Жағдайдың тұрақтануына қарамастан, сыртқы конъюктура төмен тұтынушылық сұраныспен бірге экономикалық өсу қарқынына теріс ықпал етуін жалғастырып отыр. Сонымен қатар, мемлекеттік сектор шығыстарының өсуі аясындағы инвестициялық сұраныстың жоғарғы деңгейі тұтынушылық сұраныстың нашарлауына деген теріс әсерді теңестіреді.

2.3.1 Ішкі сұраныс

2015 жылғы төртінші тоқсанда экономикалық белсенділік төмен деңгейде қала берді. Үй шаруашылығын тұтынудың әлсіз өсімі аясындағы капиталдың жалпы жинағы бұрынғысынша экономикалық өсімге негізгі оң салым енгізеді. Сонымен қатар, мұнай мен металл бағасының төмендеуі, сыртқы экономикалық конъюктураның нашарлауы экспорт көлемінің қысқаруына себепші болды. Нәтижесінде, 2015 жылдың қорытындысы бойынша ІЖӨ нақты өсу қарқыны 1,0% деңгейінде сақталды (31-график).

2015 жылғы төртінші тоқсанда іске асырылған инфляциялық күйзеліс халықтың нақты ақшалай кірістерінің төмендеуіне ықпал етті. Сонымен қатар, жеке тұлғалардың кредиттері бойынша жоғары пайыздық мөлшерлемелер аясындағы тұтынушылық кредиттеудің баяулауы әлсіз

31-график. Түпкілікті пайдалану әдісімен ІЖӨ құрамдарының декомпозициясы, ж/ж үдемелі жиынтығымен



Дереккөзі: КС МНЭ РК

тұтынушылық сұраныстың негізгі себебіне айналды.

2016 жылғы бірінші тоқсанда ішкі нарықтағы ахуал өзгерді: теңгенің айырбастау бағамының нығайғаны және айлық инфляцияның қарапайым үрдістер шегіне қайта оралуы байқалды. Соған қарамастан, бөлшек тауар айналымы 2016 жылғы бірінші тоқсанда 3,1% болған өзінің төмен деңгейін жалғастырды (32-график). Бұл көбінесе халықтың нақты ақшалай кірістерінің 0,3%-ға төмендеуіне байланысты болды. Нақты кірістердің қысқаруы жылдың басында жалақының дәстүрлі жыл сайынғы индекстелуімен қатар мемлекеттік қызметшілер жалақыларының өсуімен және зейнетақы төлемдерінің ұлғаюымен ішінара теңестірілді.

Инвестициялық белсенділік

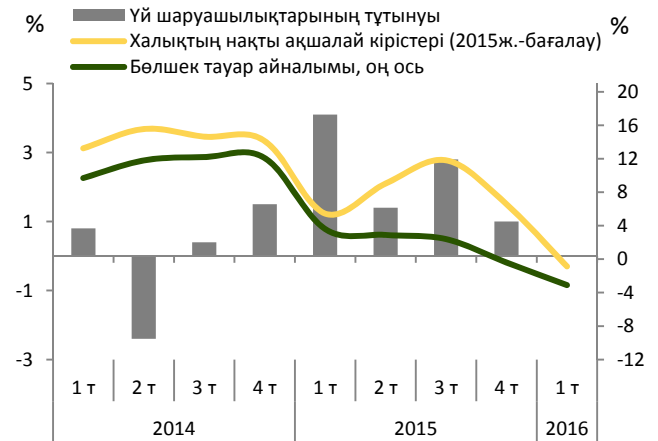
2016 жылғы бірінші тоқсанда өсуі 2015 жылғы бірінші тоқсанмен салыстырғанда 15,7%-ды құраған негізгі капиталға инвестициялар экономикалық дамуға оң ықпал көрсетуді жалғастырды (33-график).

Салалар бойынша негізгі капиталға салынатын инвестициялардың өсуіне өсімі 30,9%-ды құраған (инвестициялардың жалпы көлеміндегі үлесі 46,2%) тау-кен өнеркәсібінде күрделі салым айтарлықтай салым енгізді. Қалған салалар ішінде анағұрлым өсімді жылжымайтын мүлікпен операцияларға инвестициялар 16,3% (үлесі - 13,2%) және өңдеуші өнеркәсіп 6,7% (үлесі - 12,4%) көрсетті.

Технологиялық құрылым бойынша инвестициялардағы айтарлықтай үлесті үйлер мен ғимараттардың құрылысы мен оларды күрделі жөндеу бойынша жұмыстарға бағытталған салымдар алады (56,1%), олардың өсімі 2016 жылғы бірінші тоқсанда 2015 жылғы бірінші тоқсанмен салыстырғанда 24,9% құрады.

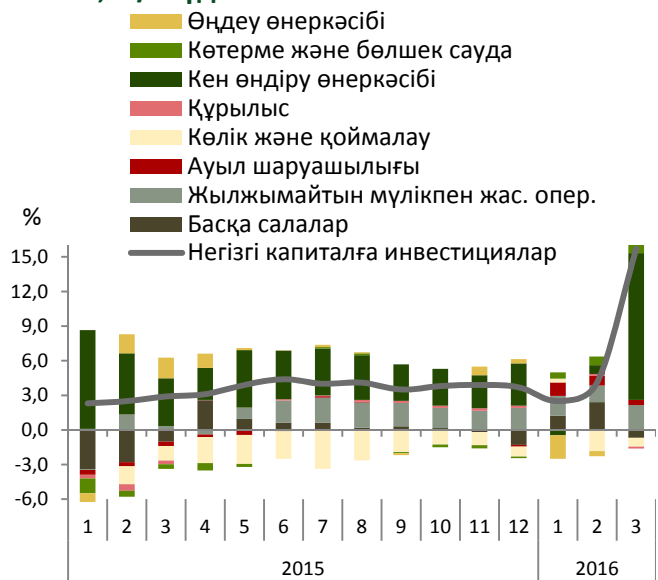
Негізгі капиталға инвестицияларды қаржыландырудың негізгі көздері шаруашылық жүргізетін субъектілердің

32-график. Үй шаруашылығын тұтыну, халықтың нақты ақшалай кірісі және бөлшек тауар айналымы серпіні, ж/ж үдемелі жиынтығымен



Дереккөзі: ҚР ҰЭМ СК

33-график. Экономикалық қызмет түрлері бойынша негізгі капиталға инвестициялар, салым, ж/ж үдемелі жиынтығымен



Дереккөзі: ҚР ҰЭМ СК, ҚРҰБ есептері

меншікті қаражаты болып қалады (инвестициялардың жалпы көлеміндегі үлесі 2016 жылғы бірінші тоқсанда – 65,1%). Мемлекеттік қаржыландыру үлесі 3,0 пайыздық тармаққа төмендеді, ал банктердің кредиттері есебінен қаржыландыру үлесі 2015 жылғы қаңтар-наурыз айларымен салыстырғанда 1,9 пайыздық тармаққа ұлғайды.

2.3.2 Ішкі өндіріс

2016 жылғы бірінші тоқсанның қорытындысы бойынша нақты ІЖӨ-нің 2009 жылдан бастап бірінші рет қысқарғаны байқалды.

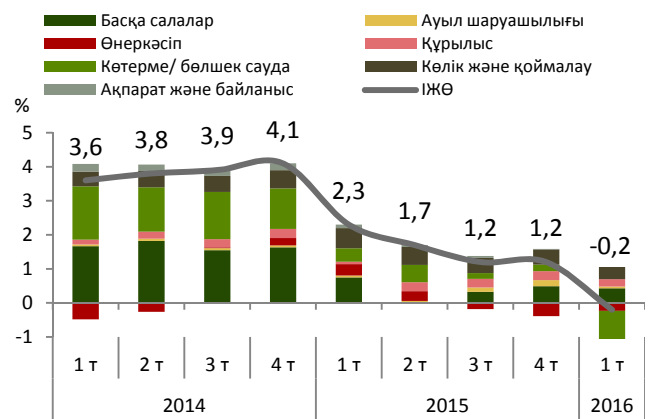
Тауар айналымының құлдырауынан туындаған қолайсыз ішкі конъюктураның сақталуына және қызметтер секторының төмендеуіне негізделген өнеркәсіптік өндірістің қысқаруы ІЖӨ төмендеуінің негізгі факторлары болып табылады (34-график). Бұл ретте, көліктегі, құрылыстағы және ауыл шаруашылығындағы өсу қарқындарының сақталуы ІЖӨ-ге оң салымдардың енгізілуін жалғастыруда.

2016 жылғы бірінші тоқсанда өнеркәсіптік өндірістің құлдырауы 0,8%-ды құрады, бұл тау-кен өнеркәсібінің өндірісі көлемдерінің қысқаруына (1,5%-ға) негізделді. Мұнай мен металдың әлемдік бағаларының төмендеуі, Қытай мен Ресей тарапынан сыртқы сұраныстың қысқаруы 2016 жылғы бірінші тоқсанда өңделмеген мұнайды (1,3%-ға), көмір мен лигнитті (8,5%-ға) және темір кендерін (28,7%-ға) өндіру көлемдерінің қысқаруына негізгі факторлар болып табылды.

Өңдеуші өнеркәсіп саласы өнеркәсіптік өндіріске оң үлесін қосты. 2016 жылғы бірінші тоқсанда салалардағы өнімдердің көлемі 0,3%-ды құрады, бұл металлургия өнеркәсібіндегі өндіріс көлемінің 7,5%-ға, тамақ өнімдері өнеркәсібіндегі өндіріс көлемінің 4,0%-ға ұлғаюымен қамтамасыз етілді.

Ауыл шаруашылығының өсу қарқыны 2016 жылғы бірінші тоқсанда 2015 жылғы бірінші тоқсанмен салыстырғанда 2,9%-ға

34-график. ІЖӨ декомпозициясы. ІЖӨ өсіміне экономика салаларының салымы, ж/ж үдемелі нәтижесімен



Дереккөзі: ҚР ҰЭМ СК, ҚРҰБ есептері

ұлғайғанын көрсетіп, оң серпінін сақтады. Мал шаруашылығы өнімдерінің көлемі 3,0%-ға өсті, өсімдік шаруашылығы өнімдерінің көлемі өзгеріссіз қалды.

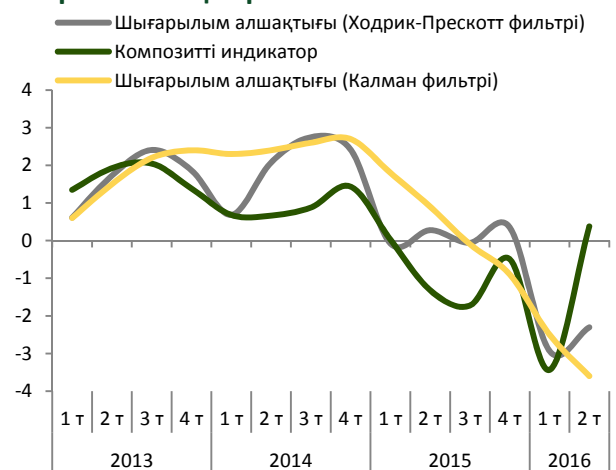
Өсу 2016 жылғы бірінші тоқсанда құрылыста тіркелді. 2016 жылғы бірінші тоқсанда құрылыс жұмыстарының көлемі 6,0%-ға ұлғайды (39-график). Осы саланың дамуына инфрақұрылымдық және тұрғын үй құрылысы, жылжымайтын тұрғын үй объектілері бағытында экономиканы мемлекеттік қолдау бағдарламаларын (ЭМҚБ және «Нұрлы Жол») іске асыру жағымды ықпал етеді.

Әлсіз ішкі тұтынушылық сұраныс өндіріс қызметінің 2016 жылғы бірінші тоқсанда 0,2%-ға төмендеуіне (2015 жылғы бірінші тоқсанда – 3,7%-ға өсу) негіз болды.

2016 жылғы бірінші тоқсанда сыртқы сауда көлемінің төмендеуіне (экспорттың да, импорттың да) және бөлшек сауда айналымы көлемінің қысқаруына қарамастан, көліктің барлық түрімен жүк тасымалдау көлемі 0,3%-ға ұлғайды. Байланыс кәсіпорындарының қызметі теріс серпінді көрсетті, олардың көлемі 4,3%-ға төмендеді.

2016 жылғы бірінші тоқсанда ағымдағы ахуалды бағалауды және экономиканың нақты секторы кәсіпорындары басшыларының күтулерін жалпылайтын жиынтық композиттік индикатор сауда жағдайының нашарлауын және экономикадағы ішкі сұраныстың төмендеуін көрсете отырып, ІЖӨ ұзақмерзімді трендіне қатысты төмендету аясында қалып отыр. Саралау қағидаттарына негізделген бағалау әдістері 2016 жылғы бірінші тоқсанның қорытындысы бойынша шығарылым үзілісінің теріс мәнін көрсетіп отыр, бұл экономикада бағаның өсуіне деген ықпалды ұстап тұрады. 2016 жылғы екінші тоқсанда экономикалық ахуалдың қалыпты жақсаруын күтіп отыр, бұны дайын өнімге күтіліп отырған сұраныстың өсуі растап отыр (35-график), ал Калман және Ходрик-Прескотт саралаулары негізінде шығарылымның теріс

35-график. ІЖӨ композиттік индикаторының, циклдық және құрамдас бөліктерінің және шығарылым айырмасының серпіні



Дереккөзі: ҚРҰБ

айырмасының сақталуын көрсетіп отыр.

2.3.3 Еңбек нарығы және жұмыссыздық

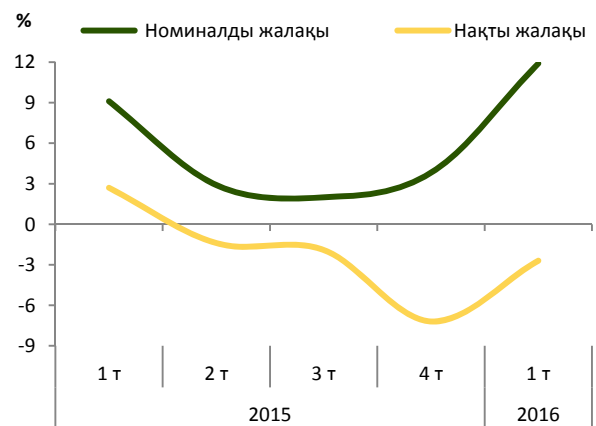
Сыртқы және ішкі әлсіз сұраныс, сондай-ақ жағымсыз сыртқы конъюнктура 2016 жылғы бірінші тоқсанда еңбек нарығында теріс ықпал етуді жалғастырды.

Экономикалық белсенділіктің баяулауы номиналды жалақыны төмендету арқылы еңбек нарығына қысым көрсетті, ал жұмыссыздық деңгейі айтарлықтай өзгерген жоқ. Сонымен қатар 2016 жылғы бірінші тоқсан қорытындысы бойынша номиналды жалақы 11,9%-ға өсті. 2016 жылғы бірінші тоқсанда инфляцияның жоғары деңгейі нақты жалақының төмендеуіне ықпал етуін жалғастыруда (36-график).

2015 жылғы қорытындысы бойынша жалақының және өнім шығару көлемдерінің өсу қарқынының теңгерімсіздігі еңбекке ақы төлеуге үлестік шығынның өсу қарқынының 3,0%-ға бәсеңдеуіне алып келді (37-график). Еңбек өнімділігі индексінің өсуі жалпы экономика бойынша 2015 жылдың қорытындысы бойынша 0,2%-ға дейін төмендеді, тауар өндірісіндегі еңбек өнімділігі 1,5%-ға өсті, ал қызмет көрсетудегі еңбек өнімділігі 0,7%-ға төмендеді.

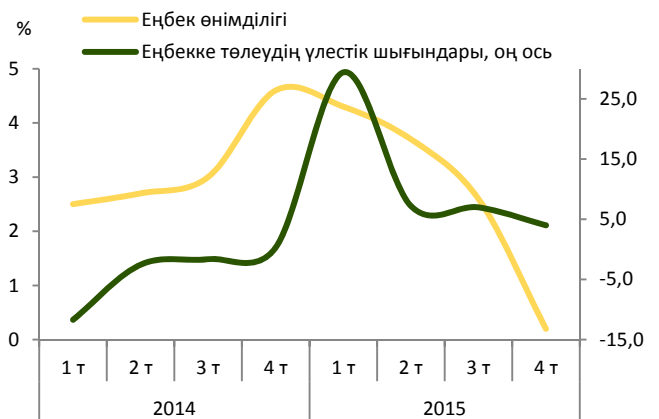
Нақты жалақының төмендеуі экономикалық ахуалының нашарлауы жағдайында жұмыс берушілердің бейімдеудің негізгі тетігі болып табылды. Қосымша жұмыс орындарының құрылуын болжайтын экономикалық өсуді ынталандырудың мемлекеттік бағдарламалары және ЕХРО-2017 жұмыспен қамтылған халықтың өсуіне ықпал етті. Жұмыссыз халықтың төмендеуі және өздерін өздері жұмыспен қамтыған халықтың өсуі аясында 2016 жылғы қаңтар-наурызда жұмыссыздық 5,0% деңгейінде сақталып отыр (38-график).

36-график. Номиналды және нақты жалақының индекстері, ж/ж



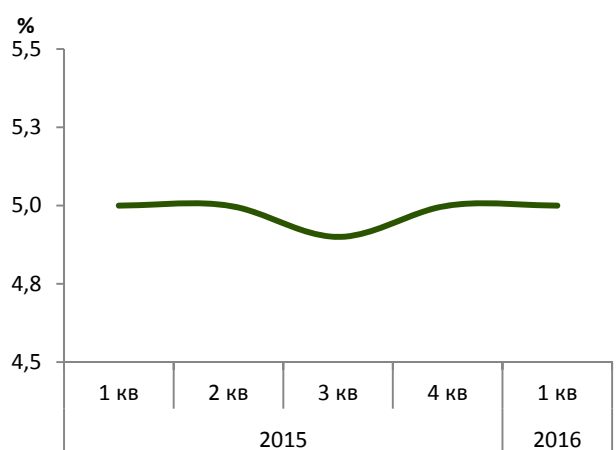
Дереккөзі: КС МНЭ РК

37-график. Еңбек өнімділігінің және еңбектің бірлігіне салыстырмалы шығындардың серпіні, ж/ж



Дереккөзі: ҚР ҰЭМ СК, ҚРҰБ есептері

38-график. Жұмыссыздық деңгейі



Дереккөзі: ҚР ҰЭМ СК

2.4 Бюджеттік саясат

Ұлттық Банктің бағалауы бойынша 2016 жылғы бірінші тоқсанда бюджеттік саясат ынталандырушы болды. Бұны салық түсімдерімен салыстырғанда мемлекеттік бюджет шығыстарының өсуі, саясаттың дағдарысқа қарсыз шараларын іске асырған кездегі бюджет тапшылығының кеңеюі, Ұлттық қор қаражатын одан әрі инфрақұрылымдық жобаларға инвестициялау растап отыр.

2016 жылғы бірінші тоқсанда бюджеттік кірістер 2015 жылғы бірінші тоқсанмен салыстырғанда номиналдық көрсеткіште ЖІӨ 19,8%-ға дейін 4,4%-ға ұлғайды (2015 жылғы бірінші тоқсанда – ЖІӨ 21,4%).

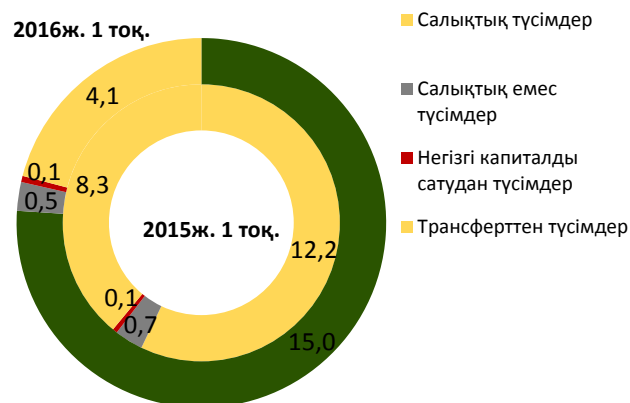
Мемлекеттік бюджеттің салық түсімдерінің 39%-ға ұлғаюуы негізінен ҚҚС бойынша түсімдердің табиғи және басқа да ресурстарды пайдалану үшін түсімдердің ұлғаюуы есебінен болды. Ұлттық қордан мемлекеттік бюджетке кепілдік берілген трансферттің мөлшері ЖІӨ 4,1% немесе 2016 жылға кепілдік берілген трансферттің жалпы көлемінің 11,6% құрады.

Жалпы кірістер құрылымында 2016 жылғы бірінші тоқсанда салықтық емес түсімдердің, негізгі капиталды сатудан трансферттерден түсімдердің төмендеуі байқалды, ал салықтық түсімдер ұлғайды (39-график).

2016 жылғы бірінші тоқсанда мемлекеттік бюджеттің шығыстары ЖІӨ 23,1% (2015 жылғы бірінші тоқсанда – 20,3%) құрады. «Әлеуметтік көмек және әлеуметтік қамтамасыз ету», «Білім» және «Денсаулық сақтау» бағыттары бойынша қаражатты пайдаланудың қарқындылығын арттыру аясында болды.

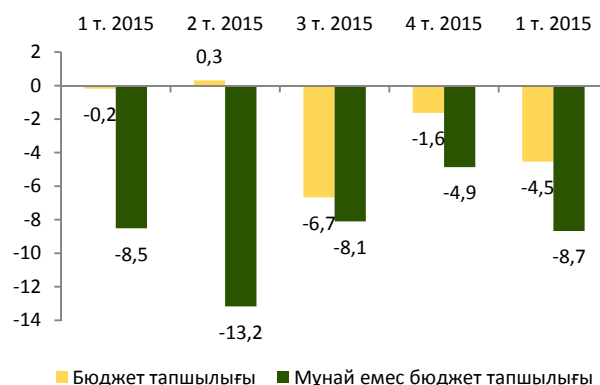
2016 жылғы бірінші тоқсанда бюджеттік шығыстардың айтарлықтай өсуі жағдайында бюджет тапшылығы ЖІӨ (-)4,5% құрады (2015 жылғы бірінші тоқсанда – ЖІӨ (-)0,2%), мұнай емес тапшылық ЖІӨ 8,7 %-ға дейін 0,3 п.т. ұлғайды (40-график).

39-график. Мемлекеттік бюджеттің табыс бөлігі, ІЖӨ-ге %-бен



Дереккөзі: Минфин РК, расчеты НБРК

40-график. Мемлекеттік бюджеттің тапшылығы, ІЖӨ-ге %-бен



Дереккөзі: ҚР Қаржымині, ҚРҰБ есептері

2.5 Төлем балансы

Төлем балансы

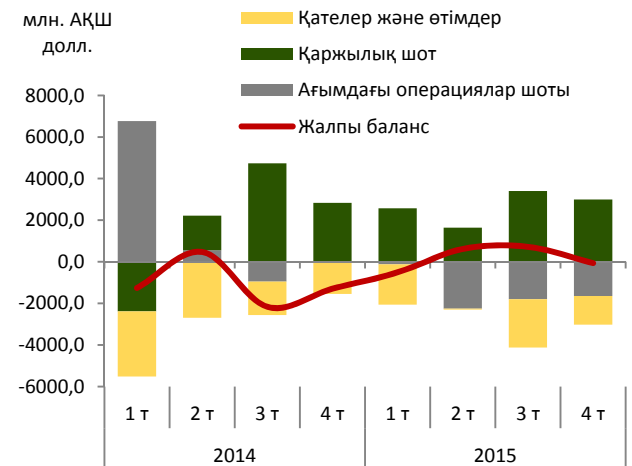
Төлем балансы баптарының серпіні 2015 жылғы төртінші тоқсанда айтарлықтай өзгерістерге ұшыраған жоқ. Ағымдағы шот тапшылығының өсуіне (2014 жылғы төртінші тоқсанда – аз ғана профицит 14,1 млн. АҚШ доллары), сондай-ақ қаржы шотының теріс сальдосының ұлғаюына байланысты 2015 жылғы төртінші тоқсанда төлем балансының жалпы сальдосы әлсіз теріс (-)64 млн. АҚШ доллары деңгейінде қалыптасты (41-график).

Ағымдағы шоттың қалыптасқан тапшылығы сауда балансының оң сальдосының қысқаруына байланысты болды. 2015 жылғы төртінші тоқсанда сауда балансы баптарының серпіні энерготасымалдағыштарға және металдарға әлемдік бағаның Қазақстанның экономикалық көрсеткіштеріне ықпалының сақталғанын көрсетті. Сонымен, сауда балансының профициті 2015 жылғы төртінші тоқсанда 2014 жылғы төртінші тоқсан көрсеткішіне қарағанда 63,0%-ға төмендеді (42-график), бұл тауар саудасындағы өзгерістерге байланысты болды: тауар экспортының құндық көлемінің төмендеуі қарқыны импорт көлемінің төмендеуіне қарқынын басып озды.

Қызмет саудасының шоты бойынша тұрақты тапшылық байқалады. Қызмет экспорты құрылымында түсімдердің жартысынан көбі жүк тасымалдау үшін, негізінен Қазақстан Республикасының аумағы арқылы мұнай және газ құбыр транзиті үшін түсімдерге келеді. Халықаралық қызметтер импортында мұнай-газ секторында консультациялық және инженерлік-техникалық қызметтер, сондай-ақ теміржолдардың және автожолдардың және EXPO-2017 объектілерінің құрылысы бойынша қызметтер бойынша шығыстармен байланысты басқа да іскер қызметтер (44%) басымдыққа ие болады.

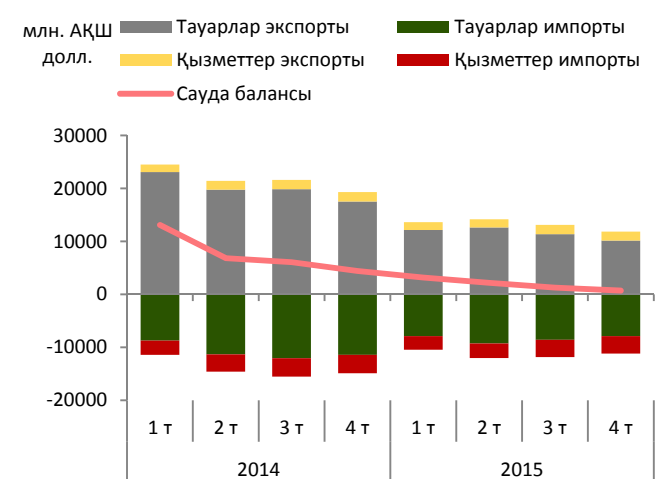
Тауарлар экспорты көлемінің төмендеуі негізінен мұнай, дәнді дақылдар және қара металдар бағасының төмендеуінен болды.

41-график. Төлем балансы, тоқсанға



Дереккөзі: ҚРҰБ

42-график. Тауарлар және қызметтер экспорты және импорты, тоқсанға



Дереккөзі: ҚРҰБ

Әлемдік азық-түлік нарығында сұраныстан ұсыныстың артуы және АҚШ долларының нығаюы ықпалымен дәнді дақылдарға ФАО баға индексі төмендеуге сақталып отырған үрдіске ие. Металға сұраныстың төмендеуіне көбіне Қытайдың қайта өңдеу өнеркәсібінде іскерлік белсенділіктің бәсеңдеуі себеп болды.

Тауарлар импорты көлемінің төмендеуі келісімшарт бағаларының төмендеуінен де, жеке жеткізулер көлемінен төмендеуінен де себеп болды. Бұл ретте анағұрлым төмендеу тұтынушылық азық-түлікке жатпайтын тауарлар импорты бойынша болды, оның құрылымында дәрі-дәрмек құралдары және автомобильдер айтарлықтай бөлігін құрады. Басқа тауар топтарына қарағанда инвестициялық тауарлар импортында қысқару жеке жеткізулер көлемінің айтарлықтай төмендеуінен қамтамасыз етілді.

Теңге бағамының Ресей рубліне және Қытай юаніне қатынасының әлсіреуіне және импорт көлемінің төмендеуіне байланысты Ресейден және Қытайдан тауарлар әкелу құны айтарлықтай (тиісінше 33% және 45%) қысқарды. Бұл ретте импорт құрылымында үлес салмағы аз ғана өзгерді – Ресейден импорт үлесі 35,1% (2014 жылғы төртінші тоқсанда 33,8%), Қытай – 14,9% (2014 жылғы төртінші тоқсанда 17,5%).

Ағымдағы операциялардың және капиталмен операциялардың сальдо шоттарының сомасы қалыптасқан тапшылық 2015 жылғы төртінші тоқсанда капиталды таза әкелуге немесе «қалған елдерден таза қарызға алуға» ықпал етті.

Қаржы операцияларының шоты бойынша міндеттемелер аз ғана төмендеген кезде активтердің айтарлықтай қысқаруы есебінен 3,0 млрд. АҚШ долларында теріс сальдо (таза әкелу) қалыптасты.

Қаржы ресурстарының таза әкелінуі негізінен тікелей инвестициялау операцияларымен және Азия Даму Банкінен 1 млрд. АҚШ доллары сомасында қарыз алуға және Ұлттық қордың шетелдік

активтерінің қысқаруына байланысты ҚР Үкіметінің операцияларымен, сондай-ақ Қазақстан банктерінің шетелдік активтерінің азаюына байланысты олардың операцияларымен қамтамасыз етілді.

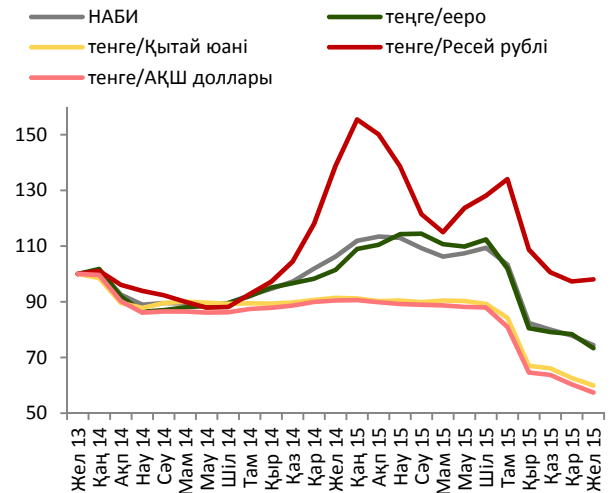
Сауда шарты және нақты тиімді айырбастау бағамы

Теңгенің нақты тиімді айырбастау бағамы 2015 жылғы төртінші тоқсан ішінде әлсіреу жағына тұрақты үрдіске ие болды, оның серпіні сауда жағдайының нашарлауынан айтарлықтай деңгейде айқындалды (43-график). Қазақстан экспортында шикізат тауарларының көптігі мұнай бағасының төмендеуі сауда жағдайының нашарлауына әкеледі және ұлттық валютаның айырбастау бағамының серпінін айқындайды. Теңгенің айырбастау бағамының әлсіреуі сауда жағдайына бағаның төмендеуіне ықпалын толық түрде жоя алмады.

2015 жылғы төртінші тоқсан қорытындысы бойынша 2014 жылдың тиісті кезеңімен салыстырғанда теңгенің АҚШ долларына қатынасы бойынша нақты тиімді айырбастау бағамының индексі 32,5%-ға, еуроға – 22,1%-ға, Ресей рубліне – 18,1%-ға, Қытай юаніне – 30,6%-ға әлсіреді.

Сауда талабының жиынтық индексі 2014 жылғы төртінші тоқсандағы тиісті көрсеткіштен 42%-ға төмен болды. Негізгі сауда әріптес елдер бойынша бөлгенде еуро аймағы елдерімен сауда шарты индексі 10%-ға нашарлады, ал Ресеймен – 6%-ға жақсарды (1-кесте). Сауда жағдайының айтарлықтай жалпы нашарлауы теңге мен Қытай юані арасындағы бағамдық айырманың өсуінен болды.

43-график. Теңгенің нақты тиімді айырбастау бағамының индексі (желтоқсан 2013 = 100%)



Дереккөзі: ҚРҰБ

1-кесте. Баға индекстерінің және сауда шартының өзгеруі

(өткен жылғы тиісті кезеңге, %)

	3 кв. 14	4 кв. 14	1 кв. 15	2 кв. 15	3 кв. 15	4 кв. 15
Экспорт бағалары	4	-12	-34	-41	-39	-42
Импорт бағалары	-8	-14	-19	-13	-10	0
Сауда шарты	14	2	-19	-32	-32	-42
соның ішінде:						
Еуроаймақ елдері						
Экспорт бағалары	7	-15	-41	-46	-46	-49
Импорт бағалары	-33	-14	-58	-10	-15	-43
Сауда шарты	59	-1	40	-39	-36	-10
Ресей						
Экспорт бағалары	4	-2	-22	-16	-30	-19
Импорт бағалары	-1	-13	-30	-22	-32	-23
Сауда шарты	5	13	10	7	3	6

II. НЕГІЗГІ МАКРОЭКОНОМИКАЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕР БОЛЖАМЫ ЖӘНЕ АҚША-КРЕДИТ САЯСАТЫНЫҢ БҰДАН БЫЛАЙҒЫ БАҒЫТТАРЫ

Макроэкономикалық көрсеткіштер болжамы 2016 жылғы 14 мамырдағы жағдай бойынша статистикалық ақпарат негізінде дайындалды.

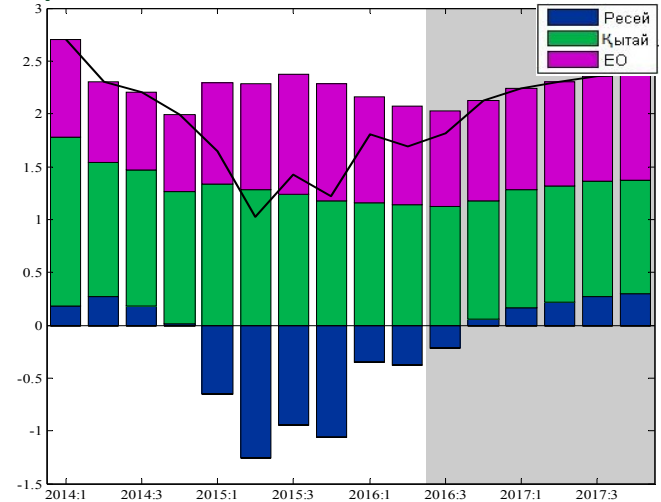
1. Болжамдарға арналған сыртқы өлшемдердің негізгі жорамалдары

2015 жылғы төртінші тоқсанда үлесіне Қазақстанның жалпы сыртқы тауар айналымының 53,8%-нан астамы тиесілі Ресей, ЕО және Қытай тарапынан қазақстандық экспорттық тауарларға сұраныспен байланысты сауда талаптарының алғышарттарына қатысты 2015 жылғы төртінші тоқсандағы Инфляцияға шолудағы алдыңғы болжамдармен салыстырғанда өзгеріске ұшырады. Халықаралық ұйымдардың бағалауын ескеретін Ұлттық Банктің күтулеріне сәйкес ортамерзімді кезеңде Қытайдың экономикалық өсуінің баяулау, ЕО экономикалық өсуінің бірте-бірте қалпына келу үрдісі сақталады (44-график). Сонымен қатар, Ресейдегі экономикалық белсенділікті қалпына келтіру күтіледі. Осылайша, сыртқы сұраныстың қалпына келуі 2016 жылдың басынан басталады деп күтіледі, бұл ретте, Ресей экономикасының өсу қарқыны 2016 жылғы төртінші тоқсаннан бастап сыртқы сұранысты қалпына келтіруге оң салымды енгізе бастайды.

Саудадағы негізгі әріптес елдердегі инфляцияның аясы біркелкі емес күйінде қалуда. Саудадағы негізгі әріптес елдердегі азық-түлік тауарларының әлемдік бағасы және орташа алынған тұтынушылық инфляция төмендеуді көрсететін болады. Ұлттық Банктің бағалауы бойынша сыртқы инфляция 2017 жылғы үшінші тоқсанға дейін төмендейді (45-график). Қытайдағы және ЕО-дағы инфляция аясы төмен болады, ал Ресейде ІЖӨ-нің қысқаруы және инфляциялық күтулердің төмендеуі салдарынан инфляциялық процестер баяулайды.

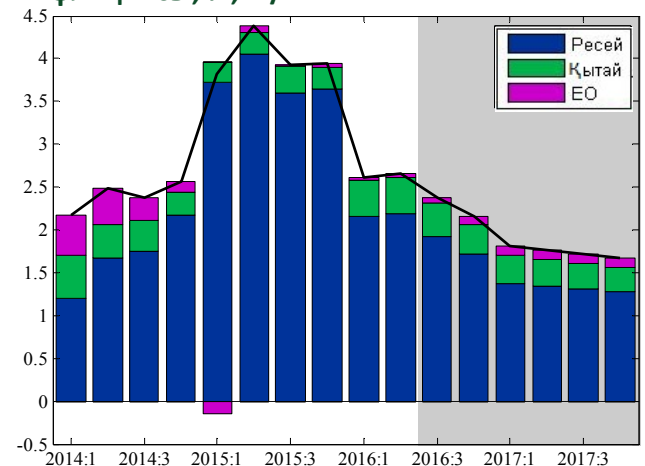
Азық-түлік тауарларының әлемдік бағасының төмендеуі жалғасуда (46-график).

44-график. Қазақстанның негізгі сауда әріптестері елдер бөлігіндегі сыртқы сараланған ІЖӨ декомпозициясы, %, ж/ж



Дереккөзі: ҚРҰБ есептері

45-график. Қазақстанның негізгі сауда әріптес елдерінің орташа алынған инфляциясы, %, ж/ж



Дереккөзі: ҚРҰБ есептері

Негізгі факторлаға 2016 жылы дәнді-дақылдардың жақсы өнімін жинауды күту нәтижесінде нарықта азық-түлікті артық ұсынуды, АҚШ-та егістік алқабын ұлғайтуды, Оңтүстік Америкадағы ауа-райының қолайлылығын жатқызуға болады. Осылайша, ортамерзімді перспективада дәнді-дақылдардың төмен бағасы күтілуде. Бұл ретте, табиғи-климаттық жағдайлардың күйзелісін осы болжамның тәуекеліне жатқызуға болады. Оның нәтижесінде сыртқы тұтынушылық инфляцияның күтулі төмендеуі Қазақстандағы инфляциялық процестерге әлсіз қысым көрсететін болады.

2016 жылғы қаңтар-мамырда Brent маркалы мұнайдың орташа бағасы бір баррель үшін 48,39 АҚШ доллары болды, бұл барлық болжамы кезең ішінде Brent маркалы мұнай бағасының базалық сценарий өлшемдерін бір баррель үшін 30-дан 40 АҚШ долларына дейін қайта қарауға себеп болды.

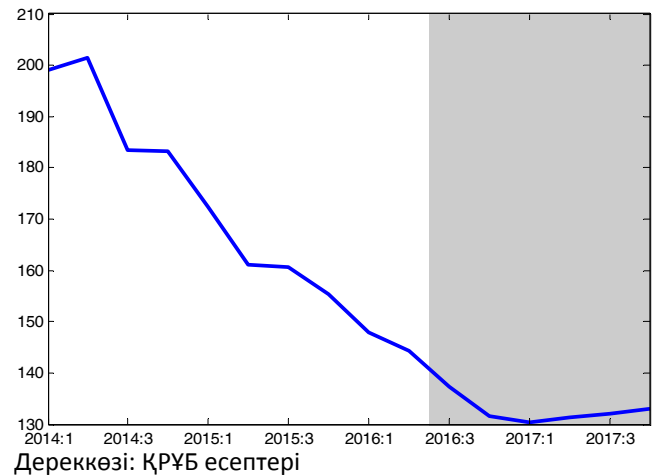
Орташа мерзімдік кезеңдегі сыртқы монетарлық талаптарға қатысты күтулер өзгеріссіз қалды. АҚШ ФРЖ федералдық қоры бойынша мөлшерлеменің ұлғаюы аясында монетарлық талаптардың қатаңдатылуы нәтижесінде, Қазақстан үшін капиталдың ықтимал әкетілуіне, дамушы нарықтары бар елдердің валюталарының құнсыздануына, сондай-ақ сыртқы нарықтардағы қорландырудың қымбаттауына байланысты бірқатар тәуекелдер туындайды.

2. Бір баррель үшін 40 АҚШ доллары базалық сценарийі бойынша болжам

Мұнай бағасының бір баррель үшін 40 АҚШ доллары болғанда Қазақстан экономикасының 2016 жылы 0,5 %-ға өсуі күтіледі, ол 2016-2017 жылдары экономиканы контрциклдық қолдаудың ауқымды шараларына байланысты.

2017 жылы жаңа экономикалық талаптарға біртіндеп бейімделуі байқалатын болады, экономиканың өсуі 2% болады. ІЖӨ қалпына келе бастайды, ол экономиканы қолдауға, институционалдық реформаларға,

46-график. Бидай бағасының индексі (FAO Index Cereals), 2002-2004жж. базаға қатысты %-бен.



сондай-ақ долларсыздандыруға бағытталған инвестициялардың тиімділігіне байланысты болмақ.

Ұлттық Банктің бағалауы бойынша 2016 жылы шығарылым өзінің әлеуетті деңгейінен төмен болады. 2017 жылы шығарылымның оң айырмасын қалпына келтіру күтілуде. Экономиканың іске қосылмаған қуаттарының негізгі факторлары ретінде ішкі тұтынудың қысқаруы болады. Ішкі тұтынудың төмендеуі нәтижесінде импорттың төмендеуі таза экспорт серпініне өзінің оң үлесін тигізетін болады. Мұндай тиімділік импорттық қызметтер мен жабдықтарды пайдалануды ұйғаратын ұзақмерзімді инвестициялық жобалардың іске асырылуымен шектелген. Шығарылымның оң айырмасын ашу дағдарысқа қарсы шараларды іске асыру шеңберінде мемлекеттік инвестициялардың өсуінен ішкі тұтынуды қалпына келтіруге байланысты болады. Өзгермелі айырбастау бағамы мұнай және мұнай секторларының отандық тауар өндірушілерінің бәсекеге қабілеттілігіне оң ықпал етеді, ол экспорт динамикасына оңтайлы әсер етеді.

Экспорттың төмендеуі шығарылым айырмасына 2017 жылғы екінші тоқсанға дейін теріс әсер ететін болады. Экспорттың шикізат бөлігінің өсуі ақша-кредит саясатының режіміне және мұнай бағасының бір баррель үшін 40 АҚШ доллары деңгейінде сақталуына, сондай-ақ сыртқы сұраныстың қалпына келуіне байланысты. Экспорттың мұнай емес бөлігінің өсуі 2017 жылғы үшінші тоқсанға дейін сақталатын нақты тиімді айырбастау бағамын жете бағаламаумен байланысты. 2015 жылғы бағалау бойынша экспорттың жалпы көлемінің 30%-ын құраған шикізаттық емес экспортты (мұнай өнімдері, уран қосындыларының өнімдері, астық ұны және металды бастапқы өңдеу өнімдері) арттыру бойынша шаралар экономиканы әртараптандыру және экспорт көлемінің өсуіне оң әсерін тигізуі мүмкін.

Үй шаруашылықтары нақты еңбекақының төмендеуі, кредиттеудің

қысқаруы, сондай-ақ теңге бағамының құнсыздануы себебінен тұтынуды неғұрлым кейінгі кезеңге қалтыратын болады. Нақты пайыздық оң мөлшерлемелер тұтынуға тежегіш әсерін тигізетін болады. Долларландыру деңгейінің төмендеуіне және экономикалық перспективаларда сенімділікке ие болуына қарай тұтыну қалпына келетін болады.

Мемлекеттік тұтыну ішкі тұтынудың төмендеуі нәтижесінде салықтық түсімдердің қысқаруымен шектелетін болады, оның орны трансферттердің ұлғаюымен толтырылатын болады. Ұлттық Банктің 2016 жылғы 23 ақпандағы ҚР 2016-2020 жылдарға әлеуметтік-экономикалық дамуының болжамындағы өзгерістерге негізделген бағалауына сәйкес ортамерзімді перспектива ынталандыратын фискалдық саясат күтілуде. Бір баррель үшін 40 АҚШ доллары базалық сценарийі кезінде инфляцияның шарықтау шегі 2016 жылғы үшінші тоқсанға тиесілі болады. Нәтижесінде қалыпты ұстап тұратын ақша-кредит саясатының әсері нәтижесінде 2016 жылғы төртінші тоқсанда инфляцияның бір мәнді шамаларға дейін төмендеуі күтілуде (47-график). Инфляцияның өсуіне азық-түліктік емес құрамдастар елеулі үлес қоспақ. Қысқамерзімді кезеңде азық-түліктік емес инфляцияға теңгенің айырбастау бағамының динамикасы және Ресейдегі инфляциялық ая әсер ететін болады.

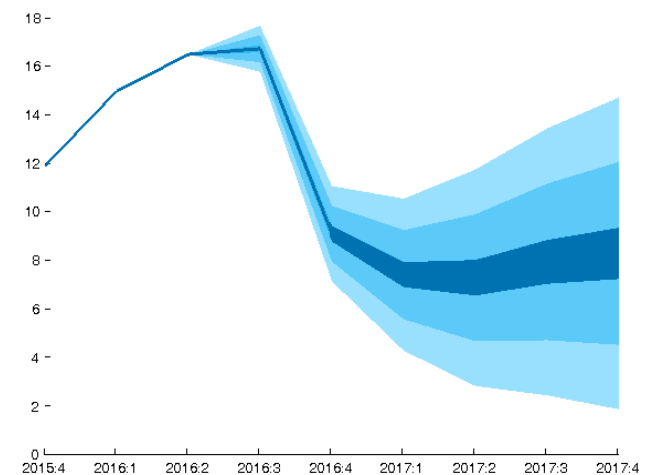
Инфляцияның азық-түліктік құрамдастары үшін сыртқы инфляциялық ая ортамерзімді перспективада қалыпты деңгейде қалады.

Азық-түліктік және азық-түліктік емес инфляцияны ұстап тұратын фактор ретінде 2016 жылы шығарылымның теріс айырмасы болады.

ІЖӨ шығуына қарай іскерлік циклдың оң траекториясына инфляциялық қысым өсе бастайды.

Ортамерзімді перспективада инфляцияның күтулі деңгейінің төмендеуі нәтижесінде пайыздық мөлшерлемелер төмендейтін болады. Жүргізіліп отырған ақша-кредит саясаты 2017 жылғы төртінші

47-график. Тоқсан ішінде орташа есеппен алғандағы инфляция, ж/ж, % (сенім аралықтары 75%, 50% и 10%)



Дереккөзі: ҚРҰБ есептері

тоқсанға дейін қалыпты ұстап тұратын сипатта болады, ол 2017 жылғы үшінші тоқсандағы шығарылымның оң айырмасының ашылуымен байланысты. Дағдарысқа қарсы және экономиканы ынталандыру бойынша басқа шараларды іске асыру, сондай-ақ айырбастау бағамын тұрақтандыру экономикалық белсенділіктің ортамерзімді динамикасына оң есер етеді. Өз кезегінде, ішкі тұтынуды қалпына келтірудің ортамерзімді қарқыны өңдеу секторына сапалы инвестицияларға, экономикадағы мұнай секторы үлесінің кеңеюіне, институционалдық реформаларға, долларландыру деңгейінің біршама төмендеуіне байланысты болады.

3. Ортамерзімді перспективадағы тәуекелдер

Болжанатын басты тәуекел болжанатын толық кезең ішінде Brent маркалы мұнай бағасының бір баррел үшін 30 долларға дейін төмендеуі болып табылады.

Берілген сценарийді іске асыру Ресей экономикасын қалпына келтіру қарқынының бәсеңдеуіне және рубльдің құнсыздануына әкелеп соғады, өз кезегінде сыртқы инфляциялық аяға және сыртқы сұратуға қатысты алғышарттарға теріс әсерін тигізеді.

Қазақстанның экономикасы үшін мұнай бағасының бір баррель үшін 30 долларға дейін төмендеуі мемлекеттік кірістер мен шығыстардың қысқаруы салдарынан 2016-2017 жылдары ІЖӨ аз ғана өсуіне әкеп соғады, Осының аясында экономиканы долларсыздандыру процессінің баяулауы, бөлшек сауда көлемінің төмендеуі, импорттық өнім бағасының өсуі, капиталдың сыртқы нарықтарындағы жағдайлардың нашарлауы және ішкі сұратудың қысқаруы күтіледі.

Мұнай бағасының төмендеуі және ІЖӨ өсуінің төменгі қарқыны, теңгенің ықтимал әлсізденуіне әкеледі, бұл инфляцияның неғұрлым баяу төмендеуіне әсер етеді. Нәтижесінде, 2016 жылы инфляцияның нысаналы дәліздің шегінен (6-8%) шығу тәуекелі туындайды.

Осы жағдайларда Қазақстан Республикасының ақша-кредит саясаты тежеуші сипатқа ие болады, бұл ақша нарығындағы қорландырудың жоғарғы құнының сақталуына әкеп соғады.

Бұған қоса, мұнай бағасын қалпына келтіру сценарийі қаралды, ол ортамерзімді кезеңде теңгенің ықтимал нығаюына, төмен инфляцияға базалық сценариймен салыстырғанда долларлануды төмендету және экономикалық белсенділіктің өсуі аясында Қазақстан экономикасының тез қалпына келуіне әкеледі.

НЕГІЗГІ ТЕРМИНДЕР ЖӘНЕ ҰҒЫМДАР

Базалық инфляция – әкімшілік, оқиғалық және маусымдық сипаттағы жекелеген факторлардың ықпалымен бағаның қысқамерзімді біркелкі емес өзгерістерін болдырмайтын инфляция.

Базалық мөлшерлеме – Ұлттық Банктің ақша нарығындағы бір күндік операциялары бойынша нысаналы пайыздық мөлшерлеме.

Негізгі капиталдың жалпы жинақталуы – ұзақ уақыт бойы өндіріс барысында пайдаланылатын қаржылық емес активтердің өсуі. Негізгі капиталдың жалпы жинақталуы мынадай құрамдас бөліктерден тұрады: а) есептен шығаруды шегергенде, жаңа және қолданыстағы негізгі қорларды сатып алу; б) жасалған материалдық активтерді ірі жақсартуға шығындар; в) жасалмаған материалдық активтерді жақсартуға шығындар; г) жасалмаған шығындарға меншік құқығын беруге байланысты шығыстар.

Валюталық своп – бір валютаның белгілі бір санын басқасына әр түрлі екі валютау күнімен айырбастай отырып бір мезгілде сатып алу мен сатуды болжайтын валюталық мәміле. Ұлттық Банктің «валюталық своп» мәмілелері шетел валютасының қамтамасыз етуімен белгіленген пайыздық мөлшерлеме бойынша «овернайт» шарттарымен теңгедегі өтімділікті беру құралы болып табылады.

Ішкі жалпы өнім – өндірістің пайдаланылған факторларының ұлттық тиесілігіне қарамастан, тұтыну, экспорт және жинақтау үшін мемлекеттің аумағында экономиканың барлық салаларында жасалған барлық соңғы тауарлар мен көрсетілетін қызметтердің (яғни тікелей пайдалануға арналған) нарықтық құнын көрсететін көрсеткіш.

ИИДМБ – Қазақстан Республикасын индустриялық-инновациялық дамытудың

2015 – 2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы. Қазақстан Республикасы Президентінің 2014 жылғы 1 тамыздағы № 874 Жарлығымен бекітілген. Бағдарлама Қазақстанның өнеркәсіптік саясатының бір бөлігі болып табылады және секторлардың шектеулі санына күш-жігер мен ресурстарды шоғырландыра отырып өңдеу өнеркәсібін дамытуға, кластерлік тәсілді қолдана отырып өңірлік мамандануға және тиімді салалық реттеуге негізделген.

Ақша базасы (резервтік ақша) Ұлттық Банктің кассаларындағы қолма-қол ақшаны қоспағанда (Ұлттық Банктен тыс қолма-қол ақша) Ұлттық Банк айналысқа шығарған қолма-қол ақша, банктердің аударылатын және басқа да депозиттері, банктік емес қаржы ұйымдарының аударылатын депозиттері және мемлекеттік және мемлекеттік емес қаржылық емес ұйымдардың Ұлттық Банктегі теңгедегі ағымдағы шоттары.

Ақша массасы (М3) Ұлттық Банктің және банктердің баланстарының шоттарын шоғырландыру негізінде айқындалады. Ол айналыстағы қолма-қол ақшаның және банктік емес резидент заңды тұлғалардың және халықтың ұлттық және шетел валютасындағы аударылатын және басқа да депозиттерінен тұрады.

Экономиканы долларландыру – шетел валютасы (көп жағдайда – АҚШ доллары) ел ішіндегі немесе оның экономикасының жекелеген секторларында операцияларды жүзеге асыру үшін қолданыла бастайтын жағдай, бұл ретте ұлттық валюта ішкі ақша айналымынан ығыстырылады, жинақтау, құн өлшемі және төлем құралы болады.

Инфляцияның басқа да өлшемдері. Халықаралық практикаға сәйкес, инфляция өлшемі ретінде негізінен екі көрсеткіш пайдаланылады: тұтыну бағаларының

индексі және базалық инфляция. Теориялық тұрғыдан ІЖӨ дефляторы пайдаланылуы мүмкін. Алайда ІЖӨ дефляторы импорттық тауарларға бағаның өзгеруін ескермейтіндіктен, іс жүзінде оны бірде-бір ел инфляцияның өлшемі ретінде қолданбайды. Халықаралық практикада неғұрлым көп таралған көрсеткіш тұтыну бағаларының индексі болып табылады.

Еуроаймақ елдерінің, сондай-ақ Канада, Ұлыбритания, Польша, Чехия, Таиланд, Индонезия орталық банктері тұтыну бағаларының индексі немесе оның жаңартылған түрлерін (мысалы, Еуроаймақтағы тұтыну бағаларының үйлесімді индексі) пайдаланады.

Қазақстандағы инфляцияны өлшеу. Қазақстандағы инфляция тұтыну бағаларының индексімен өлшенеді. Ұлттық экономика министрлігінің Статистика комитеті бағаны бақылауды және белгілеуді барлық облыстық орталықтар бойынша және Қазақстанның аудандары бойынша іріктеп жүзеге асырады.

Тұтыну бағаларының индексі (бұдан әрі – ТБИ) – халықтың тұтыну үшін сатып алатын тауарлар мен көрсетілетін қызметтерге бағаның жалпы деңгейінің өзгеруі. Инфляцияны есептеу үшін Қазақстанның тұтынушылық қоржыны үй шаруашылықтары шығыстарының құрылымын көрсетеді және халық тұтынуындағы ең көп үлестік салмақты алатын 508 тауар мен көрсетілетін қызметті қамтиды. ТБИ тауарлар мен көрсетілетін қызметтердің белгіленген жиынтығының ағымдағы кезеңнің бағасымен құнының оның алдыңғы (базистік) кезеңнің бағасымен құнына қатынасы ретінде есептеледі. Индексті Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің Статистика комитеті есептейді.

2015 жылы Қазақстандағы ТБИ құрылымында азық-түлік тауарларының

үлесі 36,4%, азық-түлікке жатпайтын тауарлардікі – 32,2%, ақылы қызметтердікі 31,4% болды.

Инфляция – тауарлар мен көрсетілетін қызметтерге бағаның жалпы деңгейінің өсуі.

Орнықты экономикалық даму үшін инфляцияның тұрақты және болжамды деңгейі қажет. Инфляцияның жоғары деңгейі инвестициялық белсенділікке, кәсіпорындарды жоспарлауға, тауарларды өндіруге және, тұтастай алғанда, экономикаға теріс әсер етеді. Дамыған елдерде инфляция деңгейі 3%-дан асады, дамушы елдерде инфляцияның тең дәрежелі деңгейі (экономиканың даму деңгейіне сәйкес келетін) 6%-дан асады.

Инфляциялық таргеттеу – инфляцияның нысаналы деңгейіне қолжеткізуге бағдарланған ақша-кредит саясатының режимі.

Бұл режимнің артықшылығы инфляцияны төмендету және төмен деңгейде тұрақтандыру түрінде ақша-кредит саясатының мақсаттарын нақты сәйкестендіру болып табылады. Орталық банктің бір мақсатқа нақты бағдарлануы нарықтардың орталық банкке деген сенімін әлеуетті түрде арттырады. Сонымен қатар инфляцияны төмендету және оның төмен қарқындарын тиімді ұстап тұру түпкілікті нәтижесінде экономиканың тұрақты өсуін қолдайды.

Композиттік индикатор – экономиканың нақты секторын дамытудың қысқамерзімді үрдістерін көрсету үшін қызмет ететін жинақтаушы индикатор. Композиттік индикатор ілгері жүру қасиетіне ие бола отырып, экономикада ілгерілеу және құлдылау болған және өзгерген кезде циклдік өзгеруді көрсету және ауысу нүктелерін анықтау үшін қолданылады. Композиттік индикатор конъюнктуралық зерттеулердің қатысушылары болып табылатын Ұлттық Банктің кәсіпорындары

жүргізетін сауалнамалардың нәтижелері негізінде қалыптасады.

Кредиттік аукциондар – Ұлттық Банктің бағалы қағаздарын кері сата отырып сатып алу бойынша аукционы.

Ең төменгі резервтік талаптар (ЕТРТ) – банк өз кассасында қолма-қол ақша және Ұлттық Банктің корреспонденттік шоттарында ұлттық валютадағы (резервтік активтер) ақша түрінде ұстайтын банктің міндеттемелері сомасынан міндетті үлес. Банктердің резервтелетін міндеттемелер көлемін ЕТРТ нормативтері реттейді.

Ақша-кредит саясатының номиналдық зәкірі. Белгілі бір көрсеткіш, оның ішінде макроэкономикалық көрсеткіш, оның көмегімен Ұлттық Банк ақша-кредит саясатының түпкілікті мақсатына ықпал етеді.

Инфляцияны реттеу мақсатында орталық банктер өздері тікелей басқара алатын немесе «номиналдық зәкір» (nominal anchors) деп аталатын көрсеткіштерге ықпал етеді. «Номиналдық зәкір» ретінде мысалы, ақша массасы ақшалай таргеттеу режимі кезінде, валюталық бағам айырбастау бағамын таргеттеген кезде, ақша нарығының қысқамерзімді мөлшерлемелері инфляциялық таргеттеу кезінде болуы мүмкін. Орталық банктің қандай да болмасын «зәкірін» таңдауы ел экономикасының ерекшелігіне және онда қалыптасқан ақша және қаржы нарығы жүйесіне, сондай-ақ ақша-кредит саясатының режиміне байланысты.

Кері РЕПО – бағалы қағазды белгілі бір мерзімнен кейін бұрын белгіленген бағамен кері сату міндеттемесімен сатып алу мәмілесі. Ұлттық Банк бағалы қағаздар кепілімен банктерге теңгедегі өтімділік беру мақсатында Ұлттық Банктің кепілмен қамтамасыз ету тізбесіне сәйкес кері РЕПО операцияларын жүргізеді.

Ашық нарықтағы операциялар – базалық мөлшерлеме аясында пайыздық мөлшерлемелердің деңгейін қалыптастыру мақсатында ақша нарығындағы өтімділікті беру немесе алу үшін Ұлттық Банктің аукциондар нысанындағы жүйелі операциялары.

Тұрақты қолжетімділік (тұрақты тетік) операциялары – ашық нарықтағы операциялардың нәтижелері бойынша қалыптасқан өтімділік көлемін түзету бойынша ақша-кредит саясатының құралдары. Тұрақты тетіктер мәміленің бір тарабының субъектісі Ұлттық Банк болып табылатын екіжақты мәмілелер шеңберінде жүзеге асырылады. Бұл операциялар банктердің бастамасы бойынша жүргізіледі.

Аударым депозиттері – бұл 1) кез келген сәтте номинал бойынша ақшаны айыппұлдар мен шектеулерсіз айналдыруға болатын; 2) чектің, траттың немесе жиро-тапсырмалардың көмегімен еркін аударылатын; 3) төлемдерді жүзеге асыру үшін кеңінен пайдаланылатын барлық депозиттер. Аударым депозиттері тар ақша базасының бір бөлігі болып табылады.

Басқа депозиттерге, негізінен, белгілі бір уақыт кезеңі аяқталғаннан кейін ғана алынуы немесе көбіне жинақтау тетігіне қойылатын талаптарға жауап беретін қарапайым коммерциялық операцияларда пайдалану үшін оларды қолайсызырақ ететін түрлі шектеулері болуы мүмкін жинақтау және мерзімді депозиттер. Сонымен қатар, басқа депозиттер аударылмайтын салымдар мен шетел валютасында көрсетілген депозиттерден де тұрады.

Әлеуетті шығарылым. Экономикадағы өндіріс факторларын толық іске қосу және толық жұмыспен қамту кезінде қол жеткізуге болатын шығарылым деңгейін көрсетеді. Өндірілуі мүмкін және бағалардың өсу қарқынының өзгеруіне алғышарттар

құрмастан-ақ іске асырылуы мүмкін өнім көлемін көрсетеді.

Тұтыну себеті – бұл адамның немесе отбасының айлық (жылдық) тұтынуының типті деңгейі мен құрылымын сипаттайтын тауарлар мен көрсетілетін қызметтер жиынтығы. Мұндай жиынтық тұтыну себетінің қолданыстағы бағамен құнына қарай ең төменгі күнкөрісті есептеу үшін пайдаланылады. Тұтыну себеті тұтынудың есептік және нақты деңгейлерін салыстырудың, сондай-ақ валюталардың сатып алыну деңгейін айқындау үшін негіз болады.

«Қолжетімді баспана – 2020» бағдарламасы – «Қолжетімді баспана-2020» бағдарламасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 21 маусымдағы № 821 қаулысымен бекітілген мемлекеттік тұрғын үй бағдарламасы. Бағдарлама баспананың халық үшін қолжетімділігін одан әрі арттыруды қамтамасыз ететін тұрғын үй құрылысын дамыту проблемаларын кешенді шешуге бағытталған.

«Бизнестің жол картасы 2020» бағдарламасы – «Бизнестің жол картасы 2020» бизнесті қолдау мен дамытудың бірыңғай бағдарламасы. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2015 жылғы 31 наурыздағы № 168 қаулысымен бекітілген. «Бизнестің жол картасы 2020» бағдарламасы Қазақстан Республикасы Президентінің «Жаңа онжылдық – Жаңа экономикалық өрлеу – Қазақстанның жаңа мүмкіндіктері» атты Қазақстан халқына Жолдауын және Қазақстанның 2020 жылға дейінгі стратегиялық даму жоспарына сәйкес әзірленді. Дағдарыстан кейінгі дамыту, тұрақты жұмыс орындарын сақтау және олардың жаңасын құру, экономиканың шикізатқа жатпайтын секторларында өңірлік кәсіпкерліктің орнықты және теңгерімді

өсуін қамтамасыз ету бағдарламаның мақсаты болып табылады.

«Нұрлы жол» бағдарламасы – Мемлекет басшысының 2014 жылғы 11 қарашадағы «Нұрлы жол – болашаққа бастар жол» атты Қазақстан халқына жолдауын іске асыру мақсатында әзірленген 2015-2019 жылдарға арналған инфрақұрылымдық дамудың «Нұрлы жол» мемлекеттік бағдарламасы. Бағдарлама Қазақстанның ұзақмерзімді өсуін қамтамасыз ету үшін хаб қағидатында тиімді инфрақұрылым құру, сондай-ақ сыртқы нарықтардағы конъюнктураның нашарлауы жағдайында экономиканың жекелеген секторларына қолдау көрсету жөніндегі дағдарысқа қарсы шараларды іске асыруға еліміздің макроөңірлерін интеграциялау жолымен бірыңғай экономикалық нарық қалыптастыруға бағытталған.

Ақша-кредит саясатының трансмиссиялық тетігінің пайыздық арнасы – орталық банктің экономикаға пайыздық мөлшерлемелерді реттеу арқылы әсерін сипаттайтын трансмиссиялық тетік арнасы.

Тікелей РЕПО – белгілі бір мерзім өткеннен кейін алдын ала белгілі бір бағамен кері сатып алу міндеттемесімен бағалы қағазды сату мәмілесі. Ұлттық Банк шектен тыс теңге өтімділігін алу мақсатында кері РЕПО мәмілесін жүргізеді.

Еркін өзгермелі айырбастау бағамы. Халықаралық валюта қорының қолданыстағы жіктеуіші бойынша өзгермелі валюта бағамының режимі шеңберінде орталық банк бағамның нарықтық факторлардың әсерімен белгіленуіне мүмкіндік бере отырып, бағамның деңгейі немесе өзгеруі үшін бағдарлар, оның ішінде операциялық бағдарлар белгілемейді. Бұл ретте орталық банк ұлттық валюта бағамының құбылмалылығын реттеу немесе оның шамадан тыс өзгеруінің алдын алу

үшін, сондай-ақ қаржы жүйесінің тұрақтылығын қамтамасыз ету үшін ішкі валюта нарығына тұрақсыз ықпал етуді жүзеге асыру мүмкіндігін өзінде қалдырады.

Шығарылым айырмасы (ІЖӨ гәп). Пайызбен берілген ІЖӨ-нің әлеуетті шығарылымнан ауытқуы. Нақты ІЖӨ мен әлеуетті ІЖӨ-нің арасындағы белгілі бір уақыт аралығындағы айырманы білдіреді. Елде пайдаланылатын ресурстардың тиімділігін көрсететін индикатор болады. Нақты шығарылым әлеуетті шығарылымнан асып кеткен жағдайда (шығарылымның оң айырмасы) басқа да тең жағдайларда экономиканың қызып кетуіне байланысты бағаның өсу қарқынының жылдамдау үрдісінің қалыптасуы күтіледі. Теріс айырманың болуы экономикалық белсенділіктің төмен болуына байланысты бағаның өсу қарқынының болжамды баяулауын білдіреді. Шығарылымның өзінің әлеуетті деңгейінің айналысында ауытқуы экономикадағы іскерлік циклдарды көрсетеді.

Нақты айырбастау бағамы – екі елде өндірілетін тауардың салыстырмалы түрдегі бағасы, елдер арасындағы тауарлар айырбастау тепе-теңдігі. Нақты бағам номиналды бағамға, валюталар бағамдарының арақатынасына, тауарлардың ұлттық валюталардағы бағаларына байланысты.

TONIA (Tenge OverNight Index Average) мөлшерлемесі – биржада автоматты РЕПО секторында мемлекеттік бағалы қағаздармен бір жұмыс күні мерзімімен жасалған репоны ашу мәмілелері бойынша орташа алынған пайыздық мөлшерлемені білдіреді.

Ақша-кредит саясатының трансмиссиялық тетігі – ақша-кредит саясаты құралдарының экономиканың өсуі,

инфляция сияқты соңғы макроэкономикалық көрсеткіштерге ықпал ету процесі.

Инфляциялық таргеттеу кезінде орталық банк, әдетте, пайыздық мөлшерлеме деңгейі бойынша шешімдер қабылдау үшін операциялық бағдар ретінде инфляция болжамын пайдаланады. Тұтастай алғанда, инфляцияны бақылау мақсатында орталық банк кредиттік ресурстар құнына, инвестицияға, іскерлік белсенділікке және инфляцияға өз кезегінде әсер ететін қысқамерзімді мөлшерлемелерге ықпал етеді. Инфляция бойынша мақсаттарға қол жеткізу үшін халықтың инфляциялық күтулерін бағалау маңызды элемент болып табылады.

Күтілетін инфляция ортамерзімді кезеңде нысаналы мәннен асып кеткен жағдайда орталық банк базалық пайыздық мөлшерлеменің ағымдағы деңгейін көтеру туралы шешім қабылдайды.

Әдетте, қысқамерзімді (көптеген жағдайда біркүндік) пайыздық мөлшерлеме ақша-кредит саясатының негізгі операциялық нысаналы көрсеткіші болады. Ұлттық Банк таргеттелетін мөлшерлеме ретінде – біркүндік операциялар бойынша мөлшерлемені қарастырады.

Ұлттық Банк инфляциялық таргеттеуді енгізу шеңберінде қазіргі уақытта макроэкономикалық көрсеткіштерді модельдеу және болжау жүйесін құру, ақша-кредит саясатының құралдарын дамыту және жетілдіру жұмысын жүргізуде.

Тар ақша базасы банктердің Ұлттық Банктегі басқа депозиттерін есептемегендегі ақша базасын білдіреді.

Инфляцияға әсер ететін факторлар. Инфляция - күрделі әлеуметтік-экономикалық феномен, оған көптеген ішкі және сыртқы факторлар, оның ішінде іскерлік белсенділік деңгейі, шығарылымы айырмасы (нақты ІЖӨ мен оның әлеуетті деңгейі арасындағы айырма), еңбек өнімділігі, халықтың ақшалай кірісі,

жұмыспен қамту деңгейі, нарықтардағы бәсекелестік деңгейлері, тауарлармен және көрсетілетін қызметтермен қамтамасыз ету, әлемдік тауар нарықтарындағы бағалар және басқа да факторлар әсер етеді.

NDF – валюталық тәуекелдерді хеджирлеу үшін пайдаланылатын жеткізілімсіз форвардтық мәмілелер.

НЕГІЗГІ ҚЫСҚАРТУЛАР ТІЗІМІ

АҚШ – Америка Құрама Штаттары
БҰҰ ААШҰ – Біріккен Ұлттар Ұйымының Азық-
түлік және ауыл шаруашылық ұйымы
БИ – бағалар индексі
ЕО – Еуропалық Одақ
ЕОБ – Еуропа орталық банкі
ІЖӨ – Ішкі жалпы өнім
ҚҚС – қосылған құн салығы
ҚР ҰЭМ СК – Қазақстан Республикасы Ұлттық
экономика министрлігінің Статистика
комитеті
ҚҚБ – Қазақстан қор биржасы
ҚРҰБ – Қазақстан Республикасының Ұлттық
Банкі
ҚР – Қазақстан Республикасы
ОПЕК – мұнай экспорттаушы елдер ұйымы
ТБИ – тұтыну бағаларының индексі
ФАО – БҰҰ Азық-түлік және ауыл
шаруашылық ұйымы
ФРЖ – Федералдық резервтік жүйе
ММІ – Money Market Index
Млрд. - миллиард
Млн. - миллион
Мың. - мың

ҚАЗАҚСТАННЫҢ АҚША-КРЕДИТ САЯСАТЫ ҚҰРАЛДАРЫНЫҢ ЭВОЛЮЦИЯСЫ

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ломбардтық кредиттер																				
ҚРҰБ қарыздары																				
«Овернайт» кредиттері																				
Коммерциялық векселдер																				
Қайта қаржыландыру қарыздары																				
Валюталық своптар																				
ҚҚБ-дағы кері РЕПО																				
ҰБ алаңындағы кері РЕПО																				
МБҚ сатып алу/сату																				
Валютталық өктемділік																				
ҚҚБ-дағы тікелей РЕПО																				
ҚРҰБ-тың қысқамерзімді ноттары																				
ҚРҰБ-тың депозиттері																				
Ең төменгі резервтік талаптар																				



– теңге өтімділігін беру бойынша операциялар



– теңге өтімділігін алу бойынша операциялар

ҚОСЫМША

1-кесте

2016 жылы теңге өтімділігін беру мен сіңіріп алу жөніндегі Ұлттық Банктің операциялары бойынша пайыздық мөлшерлемелер (жылдық %)

Мақсаты	Құрал түрі	Құрал	Кепілмен қамтамасыз ету	Өткізу кезеңділігі	Беру/алып тастау мерзімі	Мөлшерлемелер (%)
						02.02.2016
өтімділік беру	тұрақты қол жетімділік операциялары	ҚҚБ-дағы валюталық своп	АҚШ доллары	банктердің сұратулары бойынша	1 күн	24
		ҚҚБ-дағы кері РЕПО	МБҚ	банктердің сұратулары бойынша	1 күн	19
	ашық нарық операциялары	ҚРҰБ-тың бағалы қағаздарды кері сату талаптарым ен сатып алу бойынша аукцион	ломбардтық тізім*	күн сайын	1 күн	аукциондық кірістілік
өтімділікті алу		ҚРҰБ ноттары ¹	-	аптасына 1 рет	1 ай	аукциондық кірістілік
	тұрақты қол жетімділік операциялары	ҚРҰБ депозиттері	-	банктердің сұратулары бойынша	7 күн	15
		ҚҚБ-дағы тікелей РЕПО	МБҚ	банктердің сұратулары бойынша	1 күн	15
Қайта қаржыландыру мөлшерлемесі						5,5

¹ өтімдерді қанағаттандыру қолданыстағы мөлшерлемелер шамасындағы кірістілік деңгейіне сәйкес келетін дисконттық баға бойынша толық көлемде жүргізіледі

*Қазақстандық және шетелдік эмитенттердің теңгеге деномирленген, жетекші рейтингтік агенттіктердің біреуінің (Standard&Poor's, Fitch немесе Moody's) шкаласы бойынша ҚР тәуелсіз рейтингі деңгейіндегі немесе одан жоғары шығарылым рейтингі бар облигациялары. Қазақстандық және шетелдік эмитенттердің теңгеге деномирленген, Standard&Poor's және/немесе Fitch шкаласы бойынша «BB-» және/немесе Moody's шкаласы бойынша «Ba3» төмен емес шығарылым рейтингі бар корпоративтік облигациялары.

2-кесте

Қазақстандағы ақша агрегаттары

Күні	Ақша базсы		Ақша массасы		Қолма-қол ақша	
	млн. теңге	%, ж/ж	млн. теңге	Күні	млн. теңге	%, ж/ж
01.01.14	2 861 003	4.2	11 882 162	13.2	1 397 708	-1.7
01.02.14	3 240 023	23.3	12 432 486	18.0	1 399 675	-0.7
01.03.14	3 408 022	11.9	12 796 182	15.5	1 319 887	-7.6
01.04.14	3 633 316	27.4	12 782 103	15.7	1 359 033	-5.6
01.05.14	3 595 581	18.3	12 921 548	14.2	1 397 801	-4.3
01.06.14	3 715 258	20.1	13 411 461	15.8	1 452 216	-4.7
01.07.14	3 859 730	24.1	13 424 662	14.9	1 439 601	-2.5
01.08.14	3 654 727	25.8	13 352 628	17.6	1 382 569	-5.8
01.09.14	3 753 134	34.9	13 466 829	16.5	1 369 299	-5.8
01.10.14	3 723 626	34.1	13 550 620	16.0	1 274 397	-11.4
01.11.14	3 414 322	30.8	12 973 924	14.4	1 221 633	-13.0
01.12.14	3 413 841	20.8	12 816 554	10.5	1 122 319	-25.8
01.01.15	3 109 020	8.7	12 403 086	4.4	1 035 712	-25.9
01.02.15	3 144 815	-2.9	12 287 224	-1.2	1 020 848	-27.1
01.03.15	3 287 005	-3.6	12 322 119	-3.7	1 037 126	-21.4
01.04.15	3 418 576	-5.9	12 266 760	-4.0	1 018 439	-25.1
01.05.15	3 644 795	1.4	12 533 824	-3.0	1 086 948	-22.2
01.06.15	4 191 185	12.8	13 082 850	-2.5	1 143 598	-21.3
01.07.15	3 871 600	0.3	12 938 179	-3.6	1 135 293	-21.1
01.08.15	4 307 271	17.9	14 391 689	7.8	1 186 211	-14.2
01.09.15	4 644 278	23.7	15 494 985	15.1	1 199 959	-12.4
01.10.15	4 678 045	25.6	15 775 290	16.4	1 201 559	-5.7
01.11.15	4 816 225	41.1	16 684 442	28.6	1 190 243	-2.6
01.12.15	4 750 422	39.2	17 207 454	34.3	1 236 973	10.2
01.01.16	4 722 030	51,9	17 697 095	42,7	1 174 178	13,4
01.02.16	4 566 189	45,2	17 428 774	41,8	1 237 519	21,2
01.03.16	4 993 159	51,9	17 787 740	44,4	1 302 768	25,6

Дереккөзі: ҚРҰБ

3-кесте

Қазақстан экономикасындағы бағалар индекстері

Күні	Тұтынушылық бағалар индексі, %		Азық-түлік тауарлары бағаларының индексі, %		Азық-түлік емес тауарлар бағаларының индексі, %		Ақылы қызметтер бағаларының индекстері, %		Өнеркәсіп өндірісі бағаларының индексі, %		Ауыл шаруашылығы өнімдерін сатып алу бағаларының индексі, %	
	а/а	ж/ж	а/а	ж/ж	а/а	ж/ж		а/а	ж/ж	а/а	ж/ж	а/а
01.04.14	100.6	106.6	101.0	106.4	100.6	106.4	100.2	106.9	100.3	112.0	101.2	92.7
01.05.14	100.6	107.0	100.8	107.0	100.6	106.9	100.3	106.9	100.7	117.9	100.5	94.3
01.06.14	100.3	107.0	100.4	107.3	100.3	107.0	100.2	106.6	101.4	120.3	101.4	97.0
01.07.14	100.1	107.0	99.8	107.0	100.3	107.2	100.3	106.6	101.4	119.8	101.4	99.5
01.08.14	100.4	107.2	99.9	106.9	101.1	108.1	100.4	106.5	99.2	115.3	101.2	101.1
01.09.14	100.5	107.5	100.3	107.4	100.5	108.4	100.7	106.6	97.3	109.6	101.0	104.1
01.10.14	100.4	107.6	100.5	107.7	100.5	108.5	100.2	106.6	96.8	107.2	101.4	107.9
01.11.14	100.6	107.7	100.7	107.7	100.5	108.6	100.5	106.7	95.9	103.3	101.6	110.8
01.12.14	100.5	107.4	101.1	108.1	100.0	107.9	100.3	106.5	95.0	98.4	101.9	113.4
01.01.15	100.6	107.5	101.2	108.8	99.9	107.4	100.7	106.2	89.7	87.0	100.7	114.5
01.02.15	100.4	106.1	100.2	107.4	99.5	104.9	101.3	105.7	91.7	78.6	99.8	114.6
01.03.15	100.1	105.2	100.2	106.3	100.0	103.9	100.1	105.3	103.6	75.3	99.7	112.4
01.04.15	100.1	104.7	100.3	105.5	100.2	103.4	99.9	105.0	98.2	73.8	99.2	110.2
01.05.15	100.3	104.4	100.0	104.7	100.8	103.6	100.0	104.7	102.2	74.9	99.2	108.8
01.06.15	99.9	104.0	99.5	103.7	100.3	103.6	100.1	104.6	102.8	75.9	99.6	106.9
01.07.15	100.1	104.0	99.7	103.6	100.2	103.5	100.5	104.8	99.0	74.1	99.2	104.5
01.08.15	100.3	103.9	99.8	103.5	100.5	102.9	100.7	105.1	98.0	73.2	99.5	102.8
01.09.15	101.0	104.4	100.6	103.9	102.0	104.5	100.7	105.1	101.3	76.2	100.2	102.0
01.10.15	105.2	109.4	104.6	108.0	110.2	114.5	101.1	106.0	105.4	83.0	102.0	102.7
01.11.15	103.7	112.8	103.3	110.8	106.5	121.3	101.4	106.9	104.3	90.2	101.4	102.5
01.12.15	101.2	113.6	101.2	110.9	101.1	122.6	101.4	108.1	100.2	95.2	102.2	102.7
01.01.16	101.3	114.4	101,8	111,6	100,9	101,2	101,2	108,6	98,1	104,2	101,2	103,2
01.02.16	101.1	115.2	100,9	112,4	100,8	101,6	101,6	108,9	95,8	108,8	101,4	104,9
01.03.16	100.5	115.7	100,5	112,7	100,9	100,3	100,3	109,1	103	108,2	100,5	105,7

Дереккөзі: ҚР ҰЭМ СК

4-кесте

Еңбек нарығы

Көрсеткіштер	2015				2016
	I	II	III	IV	I
Жұмыспен қамту және жұмыссыздық					
Жұмыссыздық деңгейі	5.0	5.0	4.9	5.0	5.0
Жұмыспен қамтылғандар және жұмыссыздар қатынасы	18.9	19.1	19.5	18.9	18.6
Еңбек нарығының индикаторы ЭНСКМ (маусымдық-тазартылған) *	55.1	66.4	63.8	60.3	56.8
Жұмыспен қамтылған халық (өткен жылғы тиісті кезеңіне %-бен):					
Республика бойынша	-1.6	-0.9	-0.5	-1.6	0.2
Ауыл, орман және балық шаруашылығы	-25.1	-19.6	-14.4	-19.1	-4.3
Өнеркәсіп	8.7	4.5	3.1	2.4	0.1
Тау-кен өнеркәсібі және карьерлерді қазуда	13.7	14.3	11.5	9.1	-3.8
Өңдеу өнеркәсібі	4.6	-0.6	-3	-0.3	5.1
Құрылыс	-4.2	-0.2	1.6	-3.8	1.0
Көтерме және бөлшек сауда; автомобильдерді және мотоциклдерді жөндеу	1.8	-2.9	-6.1	-0.6	0.1
Көлік және қоймалау	-4.3	-2.2	-2.1	6.2	1.7
Ақпарат және байланыс	13.3	9.6	28.3	13.1	5.2
Жылжымайтын мүлікпен жасалатын операциялар	-19.3	-4.1	-20.5	-14.9	3.2
Мемлекеттік басқару және қорғаныс; міндетті әлеуметтік қамтамасыз ету	17.6	15.2	9.6	12.7	1.4
Білім	5.9	7.9	6.5	6.1	4.0
Денсаулық сақтау және әлеуметтік қызметтер	5.5	2.3	0.2	-3.7	2.1
Жалақы (өткен жылғы тиісті кезеңіне %-бен)					
Номиналды жалақы	9.1	2.9	2	3.8	11.9
Нақты жалақы:					
Республика бойынша	2.7	-1.4	-1.9	-7.2	-2.7
Ауыл, орман және балық шаруашылығы	3.2	1.3	4.4	-7	-8.9
Өнеркәсіп	9.6	-2.1	-0.7	-6	-5.6
Тау-кен өнеркәсібі және карьерлерді қазуда	15.8	-3.6	0.3	-4.4	-3.9
Өңдеу өнеркәсібі	3.8	-2	0	-6.2	-4
Құрылыс	1.8	-2	3	-1.9	2
Көтерме және бөлшек сауда; автомобильдерді және мотоциклдерді жөндеу	2.5	2.6	0	-4.7	-7.6
Көлік және қоймалау	2.8	-2.2	-4.5	-11.9	-9.5
Ақпарат және байланыс	6.1	0.8	-1	-7.8	-3.2
Жылжымайтын мүлікпен жасалатын операциялар	3.3	-0.8	-1.5	-3.1	1.1
Мемлекеттік басқару және қорғаныс; міндетті әлеуметтік қамтамасыз ету	-6.1	-3.3	-3.2	-8.1	-4.9
Білім	1.9	3.3	-4.2	-7.3	4.1
Денсаулық сақтау және әлеуметтік қызметтер	4	-0.3	-0.9	-8.4	-1.3

* - Көрсеткіш экономиканың нақты секторының кәсіпорын басшылары сауалнамасы негізінде есептеледі. Көрсеткіш қызметкерлер санын қысқартпаған кәсіпорындардың жалпы үлгідегі үлесін көрсетеді

5-кесте

Экономикаға депозиттер мен кредиттер

	01.04.2015	01.07.2015	01.10.2015	01.01.2016	01.04.2016
Депозит ұйымдарындағы депозиттер (секторлар және валютаның түрлері бойынша), млрд.теңге, айдың соңында					
Депозиттердің көлемі	11 285,0	11 939,3	14 295,0	15 970,5	16485,0
Депозиттердің жалпы сомасынан					
ұлттық валютамен үлес салмағы, %-бен	0,47	0,50	0,36	0,31	0,37
шетел валютасымен үлес салмағы, %-бен	0,53	0,50	0,64	0,69	0,63
Депозиттердің жалпы сомасынан					
банктік емес заңды тұлғалардың үлес салмағы, %-бен	0,62	0,64	0,60	0,57	0,58
жеке тұлғалардың үлес салмағы, %-бен	0,38	0,36	0,40	0,43	0,42
Тартылған депозиттер бойынша банктердің орташа алынған сыйақы мөлшерлемесі, %-бен, бір айда					
ұлттық валютамен	11,89	6,92	11,17	19,13	13,57
шетел валютасымен	2,52	3,07	2,85	2,44	2,58
Банктердегі кредиттер (секторлар және валюта түрлері бойынша), млрд. теңге, айдың соңына					
Банктердің кредиттеу көлемі	12 045,4	10 711,5	11 834,1	12 674,2	12486,5
Берілген кредиттер бойынша банктердің орташа алынған сыйақы мөлшерлемесі, %-бен					
Барлығы	15,7	13,6	14,1	13,9	14,3
ұлттық валютамен	18,2	14,9	15,0	16,3	18,1
шетел валютасымен	8,0	8,1	7,5	7,7	7,7

6-кесте

Қазақстан Республикасының Төлем балансы
(млн. АҚШ доллары)

	2014			2014	2015			
	2 т.	3 т.	4 т.		1 т.	2 т.	3 т.	4 т.
Ағымдағы операциялар шоты	477.8	-1093.4	-68.3	5994.0	-125.3	-2251.71	-1799.0	-1647.2
Сауда балансы	8445.8	7789.6	6090.0	36698.7	4247.9	3369.5	2778.7	2252.9
Экспорт	19778.0	19848.8	17554.9	80281.5	12144.3	12637.0	11372.8	10140.2
Импорт	11332.3	12059.2	11465.0	43582.8	7896.4	9267.4	8594.1	7887.3
Қызметтер балансы	-1622.2	-1728.6	-1701.1	-6354.3	-1080.5	-1199.2	-1518.1	-1573.0
Экспорт	1649.5	1749.6	1775.7	6571.1	1476.0	1551.4	1730.9	1722.1
Импорт	3271.7	3478.2	3476.8	12925.4	2556.5	2750.6	3248.9	3295.1
Бастапқы кірістер балансы	-5961.2	-6686.4	-3893.8	-22658	-3005.6	-3664.74	-2663.9	-2181.0
Еңбекақы төлеу (нетто)	-436.5	-451.8	-467.1	-1793.0	-423.2	-416.3	-433.6	-393.5
Инвестициялық кірістер	-5559.6	-6269.5	-3461.7	21004.6	-2617.4	-3283.3	-2265.2	-1822.5
Алуға кірістер	498.9	433.4	453.6	1892.3	509.5	465.04	432.7	436.1
Тікелей инвестициялардан кірістер	36.8	25.2	40.3	127.0	57.9	82.6	85.5	89.8
Портфель инвестицияларынан кірістер	309.0	270.0	278.0	1183.0	296.4	271.2	236.7	231.1
Басқа инвестициялардан кірістер	153.1	138.1	135.3	582.4	155.2	111.2	110.5	115.1
<i>o.i. Ұлттық Қордың резервтері мен активтері бойынша сыйақы</i>	321.7	273.0	258.7	1176.8	264.9	276.3	249.3	236.9
Төлемге кірістер	6058.6	6702.9	3915.2	22897.0	3126.9	3748.38	2697.9	2258.6
Тікелей инвестициялардан кірістер	5266.8	5790.9	3201.7	19744.4	2454.7	2943.3	1880.8	1564.2
Портфель инвестицияларынан кірістер	370.6	567.5	376.2	1667.1	341.6	465.6	485.6	348.6
Басқа инвестициялардан кірістер	421.1	344.5	337.4	1485.5	330.7	339.4	331.5	345.8
Басқа бастапқы кірістер (нетто)	34.9	34.9	34.9	139.8	34.9	34.9	34.9	34.9
Қайталама кірістер балансы	-384.5	-468.0	-563.4	-1692.4	-287.1	-757.3	-395.7	-146.0
Капиталмен операциялар шотының балансы	2.9	2.2	8.3	29.3	-3.6	44.3	3.6	87.3

Дереккөзі: ҚРҰБ

6-кесте
(жалғасы)Қазақстан Республикасының Төлем балансы
(млн. АҚШ доллары)

	2014			2014	2015			
	2 т.	3 т.	4 т.		1 т.	2 т.	3 т.	4 т.
Қаржылық шот (ҚРҰБ резерв активтерін қоспағанда)	-1663.5	-4639.2	-2879.7	-6797.8	-2574.7	-1637.5	-3401.6	-2997.1
Тікелей инвестициялар	-1391.2	-3633.4	2900.6	-4717.4	-1437.6	229.2	-1441.8	-754.6
Қаржы активтерін таза сатып алу	476.4	414.5	2190.7	2333.4	1120.0	874.4	297.7	917.6
Міндеттерді таза қабылдау	1867.5	4047.9	-709.9	7050.7	2557.7	645.3	1739.5	1672.3
Портфель инвестициялары	239.7	1947.0	-5462.4	1037.8	-797.6	-1270.4	-5173.8	1363.5
Қаржы активтерін таза сатып алу	2527.2	1908.7	-2001.8	6472.7	-2115.6	-2667.3	-1581.2	-3148.8
ҚР Үкіметі және ҚР Ұлттық Банкі	3091.0	1561.5	-1960.6	6799.7	-1529.5	-2531.8	-1619.1	-2678.0
Банктер	-158.7	44.6	-13.1	-218.5	-632.2	-36.3	7.0	-158.3
Басқа секторлар	-405.1	302.6	-28.0	-108.5	46.1	-99.2	30.9	-312.6
Міндеттемелері таза қабылдау	2287.4	-38.3	3460.6	5434.9	-1318.0	-1396.9	3592.6	-4512.3
ҚР Үкіметі және ҚР Ұлттық Банкі	0.0	0.0	1982.1	1969.6	47.8	-122.5	3495.1	-63.3
Банктер	-220.5	57.8	-348.9	-809.9	-51.7	-121.3	-55.7	-643.7
Басқа секторлар	2507.9	-96.1	1827.4	4275.2	-1314.1	-1153.2	153.1	-3805.3
Туынды қаржы құралдары (нетто)	29.7	-66.8	-42.9	-37.1	-137.5	58.3	-62.0	25.8
Басқа инвестициялар	-541.7	-2886.0	-275.0	-3081.1	-201.9	-654.6	3275.9	-3631.8
Капиталға қатысудың басқа құралдары (нетто)	1.1	2.7	4.6	210.7	26.9	-0.5	0.6	59.5
Орта және ұзақмерзімді борыштық құралдар	-509.3	-468.2	-711.1	-2539.1	-1427.9	-791.0	515.3	-2555.6
Қаржы активтерін таза сатып алу	-99.4	-422.6	589.4	369.2	-1996.5	222.3	-425.4	-244.6
Міндеттемелерді таза сатып алу	409.9	45.6	1300.5	2908.3	-568.6	1013.3	-940.7	2310.9
Қысқамерзімді борыштық құралдар	-33.5	-2420.5	431.4	-752.7	1199.1	137.0	2760.0	-1135.7
Қаржы активтерін таза сатып алу	644.5	-2210.2	960.1	455.3	-10.2	-81.0	2310.8	-1079.1
Міндеттемелерді таза сатып алу	678.0	210.2	528.7	1208.0	-1209.4	-218.0	-449.2	56.6
Қателер мен жіберулер	-2616.9	-1378.5	-1524.2	-8566.3	-1935.5	-49.0	-2325.1	-1373.2
Жалпы баланс	472.7	-2169.5	-1295.5	-4254.9	-510.4	618.9	719.0	-64.1
Қаржыландыру	-472.7	2169.5	1295.5	4254.9	510.4	-618.9	-719.0	64.1
ҚҰБ резерв активтері	-472.7	2169.5	1295.5	4254.9	510.4	-618.9	-719.0	64.1
ХВҚ кредиттері	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Айырықша қаржыландыру	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

Дереккөзі: ҚРҰБ